

MANİSA

EKONOMİK GÖRÜNÜM RAPORU

SANAYİ – TARIM – TİCARET – TURİZM

2017 – 2019

Hazırlayanlar

Prof. Dr. Hüseyin AKTAŞ

Prof. Dr. Mahmut KARGİN

Manisa – 2019

TOBB – Manisa Oda ve Borsalar Akademik Danışmanlık Projesi Kapsamında Hazırlanmıştır.

ÖNSÖZ

Bu çalışmada, tarihin her döneminde tarım, sanayi, ticaret ve turizm alanında önemli bir konuma sahip olan Şehzadeler Şehri Manisa'ya ait ekonomik verilerin kullanıcılara kısa ve öz bir şekilde sunulması amaçlanmaktadır.

Çalışma Manisa ile ilgili ekonomik verileri bölgesel, genel ve uluslararası verilerle birlikte değerlendirmeye çalışmaktadır. Önemli olduğu düşünülen veriler ön plana alınarak Manisa'nın ekonomik durumunu merak eden yatırımcılar, araştırmacılar ve diğer yararlanıcılara yardımcı olmaya gayret etmektedir. Verilerin rahatlıkla okunabilmesi için metinden ziyade kolay takip edilebilen özet tablo ve grafiklerden yararlanılmıştır.

Çalışmanın içeriğini oluşturan verileri hazırlayan ve sunan tüm kurum-kuruluşlara, bunları sistematik hale getirerek kamuoyuna sunan başta TÜİK olmak üzere katkıları olan herkese teşekkür ederiz.

TOBB Manisa İli Oda ve Borsa Akademik Danışmanları Projesi kapsamında hazırlanan bu rapora veri sağlayan, katkı sunan Manisa Oda ve Borsa Yönetimlerine ve İdari Personeline ayrıca teşekkür ederiz.

Manisa İli Ekonomik Görünüm Raporu olarak hazırlanan bu ilk çalışmanın her yıl güncellenerek ve eksikliklerinin giderilerek devam edeceği umuduyla yararlı olmasını dileriz.

MANİSA
EKONOMİK GÖRÜNÜM RAPORU

SANAYİ – TARIM – TİCARET – TURİZM
2017 – 2019

ÖNSÖZ i

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	1
1. Manisa İli Coğrafi Durumu	2
2. Manisa'nın İdari Yapısı ve Nüfusu	4
3. Manisa'nın Sağlık ve Eğitimi ile İlgili Veriler	6
4. Manisa Ekonomisi	11
5. Ticaret ve Sanayi	18
6. Tarım ve Hayvancılık	36
7. Kültür, Turizm ve Tarihi Açından Manisa	42

GİRİŞ

Paranın doğduğu topraklar, Gediz Ovasının merkezinde Osmanlı İmparatorluğunu bir cihan devleti yapan padişahların şehzadelikliğini geçirdiği; "Şehzadeler Şehri",

Mimar Sinan'ın Ege Bölgesi'ndeki tek eseri Muradiye Camii'nin bulunduğu yer, Hristiyanlığın yayıldığı yedi kutsal kilisenin üçünün yer aldığı ve sinogoları ile inanç turizmi için en değerli topraklar,

Anemon Lalesinin anavatanı, Sultani Çekirdeksiz Kuru Üzümün merkezi, şifa veren Mesir Macunu, Manisa Tarzanı, dillere destan Manisa Bezi...

Sayısız değerlerin merkezi: Manisa.

Tarihin her döneminde önemli bir yer olan Manisa günümüzde ticaret, sanayi, tarım ve turizmin en gözde merkezi olmaya devam etmekte.

50.000'i aşan öğrenci sayısı ile Bölgenin en büyük üçüncü üniversitesi Manisa Celal Bayar Üniversitesine ev sahipliği yapan şehir...

Cumhuriyet'in ilk yıllarında verimli arazilerden elde edilen ve ülkemizin ihracatında büyük bir paya sahip olan tarım ürünleri ile ön plana çıkan Manisa,

İzmir Limanı'na ve Adnan Menderes Havaalanı'na yakınlığı, önemli demiryolu ve karayolu arterlerinin geçiş noktasında bulunması, ucuz ve kalifiye işgücüne sahip olması gibi nedenler ile yerli ve yabancı yatırımcıları çeken mıknaş gibi şehir...

Tarımda, sanayide, ticarete ve turizmde büyük katma değer yaratan Salihli, Akhisar, Turgutlu, Soma, Alaşehir, Saruhanlı, Demirci, Kırkağaç, Gördes, Köprübaşı, Kula, Selendi, Sarıgöl, Ahmetli ve Gölarmara gibi muhteşem ilçeleri büyükşehir Manisa...

Artan yatırımlarla, tarım ve tarih şehri olarak bilinmesinin yanı sıra hem ülkemizde hem de dünyada ürettiği kaliteli sanayi ürünleriyle markalaşmaya başlayan şehir...

"Doğrudan Yabancı Yatırım İçin En Uygun Şehir" seçilen, 2006'da da İngiliz Financial Times'ın bir yayını olan Foreign Direct Investment Magazine Dergisi'nin düzenlediği "Geleceğin Avrupa Şehirleri ve Bölgeleri" yarışmasında "En İyi Potansiyele Sahip Şehir" kategorisinde de birinci olan şehir...

224 işletmeye ev sahipliği yapan, 51.000 bin kişiye istihdam sağlayan, 5 kısımdan oluşan devasa Organize Sanayi Bölgesi olan, İSO ilk 500'de bulunan 21 işletmenin kayıtlı olduğu Oda ve Borsaları ile bölgenin parlayan yıldızı Manisa...

Dünyada tek noktada en fazla beyaz eşya ve televizyon üretilen yeri.

Kuru üzüm, tütün, tavuk ve sofralık zeytin üretiminde Türkiye birincisi.

Sardes, Aigai ve tarihi ibadet yerleri ile önemli bir tarih ve turizm şehri.

Yüzyıllardır süren Uluslararası Mesir Şenlikleri ve müzesi ile kültürel mirasın yaşatıldığı şehir... Manisa.

1. Manisa İli Coğrafi Durumu

Manisa topraklarının büyük bölümü Gediz Havzası içinde, küçük bir bölümü de kuzeybatıda Ege (Bakırçay) Havzası içindedir. İdari yönden batıdan İzmir, kuzeyden Balıkesir, güneyden Aydın, güneydoğudan Denizli, doğudan Uşak ve Kütahya illeri ile çevrilidir. Yüzölçümü 13.229 km²'dir.

COĞRAFİ DURUM, 2017		
- Enlem (Kuzey)	38 04'-39 58	
- Boylam (Doğu)	27 08'-29 05'	
- Doğu En Uç Nokta	Selendi – Kürkçü Mahallesi	
- Batı En Uç Nokta	Merkez İlçe – Düzel Mahallesi	
- Kuzey En Uç Nokta	Soma-Türkali Mahallesi	
- Güney En Uç Nokta	Sarıgöl Aşağı Kızılcukur	
- İl Merkezi Yüksekliği	71 M.	
- Merkez En Yüksek Nokta	Spil Dağı – 1513 m.	
- İl En Yüksek Nokta	Salihli – Bozdağlar Kumpınar Tepe – 2070 m.	
- En Yüksek İlçe Merkezi	Demirci-850 M.	
- İklim	Akdeniz + Geçiş + Karasal (Batıdan-Doğuya ve Kuzeye)	
AKARSULAR, 2017		
	GEDİZ	BAKIRÇAY
a) Toplam Uzunluğu	386 km.	118,8 km.
b) İl İçindeki Uzunluğu	304,1 km.	59,4 km.
c) Kaynağı	Murat Dağı	Gölcük Dağları
d) Döküldüğü Yer	İzmir Körfezi	Çandarlı Körfezi
e) Başlıca Kolları	Canbulat D, Gediz Ç, Yatki D, Hamam Ç, Conkara D, Karabol Ç, Akarca D, Süle D, Kunduzlu Ç, İmren D	Ekinlik D, Kocaçay, Yağcılı Ç,
Manisa İl Sınırları Dışında		
Manisa İl Sınırları İçinde	Selendi D, Eynes Ç, (Deliiniş D.) Demirci Ç, Alaşehir Ç, Sart D, Gencer D, Kumçayı, Nif Çayı, Deliçay, Sarma Ç,	Yayaköy D, Kestel D, Sınır D,
f) Yıllık Ortalama Debisi	46.089 m ³ /sn.	14.485 m ³ /sn.
Kaynak: Manisa İl Planlama ve Koordinasyon Müdürlüğü		
MANİSA İLİ GENEL ARAZİ DAĞILIMI, 2017		
	Alanı (Da)	Oranı (%)
Toplam	13.201.000	100,00
Tarım Alanı	5.139.209	38,93
Çayır-Mera	325.290	2,46
Ormanlık ve Fundalık	5.346.500	40,50
Diğer Alan	2.390.010	18,10
Kaynak: Manisa İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü		

Dağlar ve platolar önemli bir alanı oluşturur. Manisa doğal açıdan ise kuzey ve kuzeydoğudan Demirci Dağları ve uzantıları, doğudan Kula-Gördes-Uşak platoları, güneyden Bozdağlar, batıdan Spil Dağı, Menemen Boğazı ve Yunt Dağı uzantılarıyla sınırlanmış durumdadır. Salihli'deki Bozdağlar Kumpınar Tepesi (2070 m) ile en yüksek noktadır. Göl marmara Gölü, Demirköprü Barajı ile Gediz ve Bakırçay nehirleri önemli su kaynaklarıdır. Batıdan doğuya doğru yükseklik ve orman alanları artmakta, Akdeniz iklimlerinden karasal iklime geçiş görülmektedir. Gediz ve kollarının suladığı ovalar, ülkemizin en önemli ovalarıdır.

Manisa İli ve İlçeleri

İklimi:

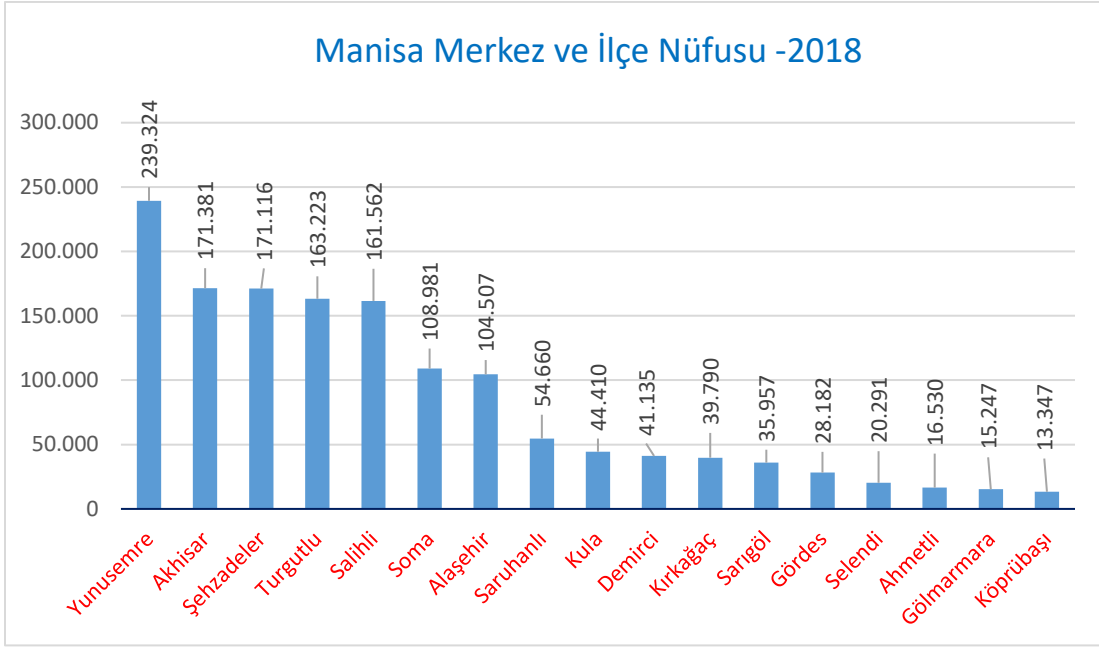
İKLİM, 2017	
Ortalama Sıcaklık	17,2 °C
En Sıcak Ay ve Ortalaması	Temmuz, 28,9 °C
En Soğuk Ay ve Ortalaması	Ocak, 0,9 °C
En Rutubetli Ay	Aralık, % 75,4
Nemlilik Oranı (%)	59,9
Yıllık Yağış Miktarı Ortalaması (mm)	650,7
Yağışlı Gün Sayısı	86
Don Yaşanan Gün Sayısı	24
Kapalı Gün Sayısı (Güneş gözüküyor)	115
Açık Güneşli Gün Sayısı	74
Parçalı Bulutlu Gün Sayısı	176
Kaynak: Manisa Meteoroloji İstasyon Müdürlüğü	

2. Manisa'nın İdari Yapısı ve Nüfusu

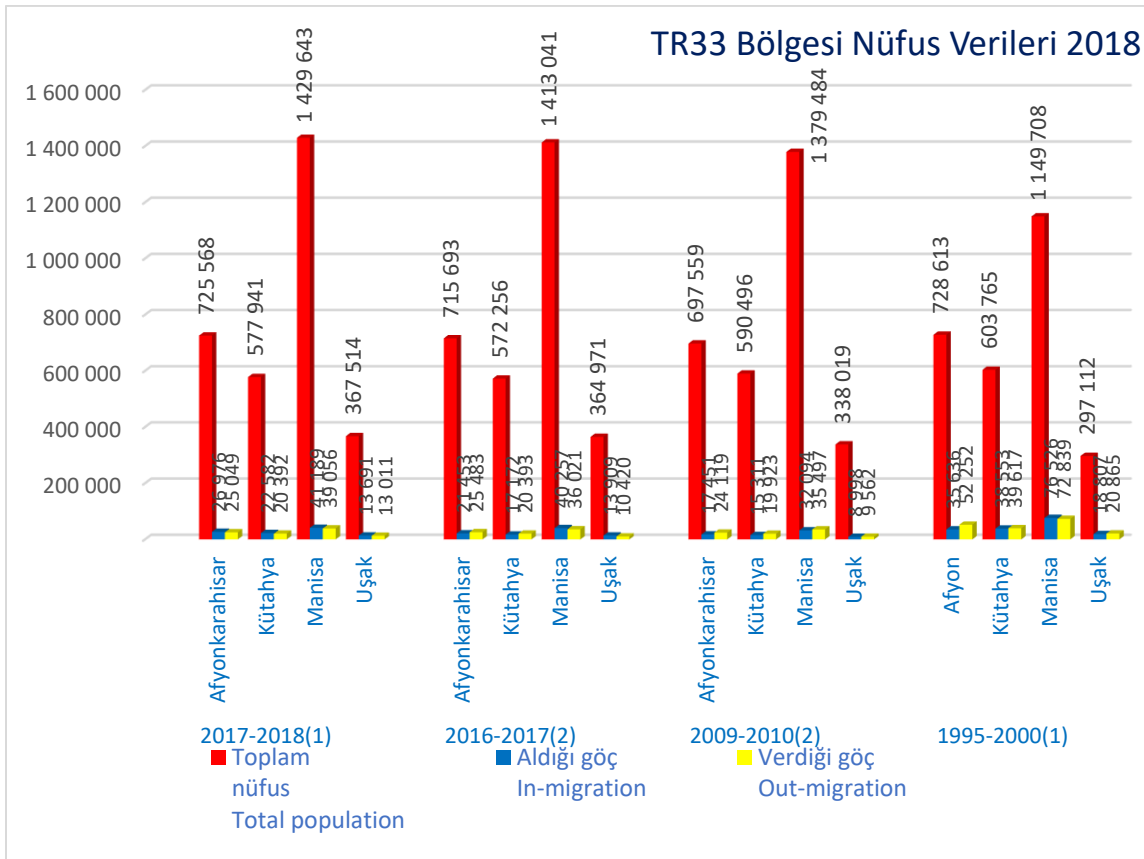
Manisa merkezde Yunusemre ve Şehzadeler, Akhisar, Turgutlu, Salihli, Soma, Alaşehir, Saruhanlı, Kula, Demirci, Kırkağaç, Sarıgöl, Gördes, Selendi, Ahmetli, Gölarmara ve Köprübaşı olmak üzere 17 ilçeden oluşmakta. Merkez ilçeleri dışında Türkiye'de bazı illerden daha büyük olan Akhisar, Turgutlu, Salihli ve Alaşehir gelmektedir.

MANİSA İLİ VE İLÇELERİ YÜZÖLÇÜMÜ, NÜFUSLARI, 2017						
İlçe adı	Alan (göl dahil) km ²	Alan (göl hariç) km ²	İlçe yüzölçümlerinin Manisa yüzölçümüne oranı (%)	Nüfus	İlçe nüfuslarının Manisa nüfusuna oranı (%)	Nüfus yoğunluğu (km ² 'ye düşen kişi sayısı) göl hariç
Türkiye	783.562,38	769.603,74				
Manisa – İl	13.228,50	13.096,26	100,00	1.413.041	-	-
Merkez	1.231,83	1.225,06	9,31	400.686	28,7	327
Şehzadeler	-	-	-	170.953	12,2	-
Yunus Emre	-	-	-	229.733	16,4	-
Ahmetli	297,59	297,59	2,25	16.150	1,2	54
Akhisar	1.706,98	1.706,98	12,90	167.883	12,0	98
Alaşehir	1.015,26	1.015,26	7,67	102.731	7,4	101
Demirci	1.473,06	1.452,76	11,14	41.129	2,9	28
Gölarmara	288,34	274,98	2,18	15.243	1,1	55
Gördes	947,44	947,44	7,16	28.368	2,0	30
Kırkağaç	549,40	549,40	4,15	42.716	3,1	78
Köprübaşı	318,23	294,11	2,41	13.285	1,0	45
Kula	918,41	917,04	6,94	44.403	3,2	48
Salihli	1.272,90	1.220,08	9,62	160.810	11,5	132
Sarıgöl	356,99	352,02	2,70	36.023	2,6	102
Saruhanlı	839,37	839,37	6,35	54.259	3,9	65
Selendi	700,97	700,97	5,30	20.334	1,5	29
Soma	838,87	830,34	6,34	108.838	7,8	131
Turgutlu	472,86	472,86	3,57	160.183	11,5	339

Kaynak: TÜİK Başkanlığı

Manisa TR33 Bölgesi (Manisa, Afyonkarahisar, Kütahya ve Uşak) illeri arasında en büyük nüfusa sahiptir. 2018 verilerine göre nüfusu 1.429.643'tür. 1995-200 ve 2009-2018 yılları arasında en yüksek nüfusa sahiptir. Bölgede aldığı göç ve verdiği göç olarak ta en yüksek değerlere sahiptir.

3. Manisa'nın Sağlık ve Eğitimi ile İlgili Veriler

Sağlık: Sağlık merkezleri açısından bir çekim merkezi konumundadır. Araştırma hastanesi ve kamu-özel hastanelerin varlığı bunda etkilidir. Son olarak 2018 yılında açılan Şehir Hastanesi ile bu kapasite artmıştır.

İLÇELER	HASTANENİN ADI	MEVCUT YATAK KAPASİTESİ
ŞEHZADELER	ŞEHİR HASTANESİ (2018)	558
	DEVLET HASTANESİ	325
	RUH SAĞLIĞI HASTANESİ	640
	ÖZEL 8 EYLÜL HASTANESİ	106
YUNUSEMRE	MERKEZ EFENDİ DEVLET HASTANESİ	415
	CELAL BAYAR ÜNV. HAST.	616
	ÖZEL GRAND MEDİCAL HASTANESİ	102
	İLÇE DEVLET HASTANESİ (E-2 TİPİ)	10
AHMETLİ	DEVLET HASTANESİ	305
AKHİSAR	ÖZEL DOĞUŞ HASTANESİ	83
	ÖZEL AKHİSAR HASTANESİ	98
	DEVLET HASTANESİ	200
ALAŞEHİR	DEVLET HASTANESİ	75
DEMİRCİ	İLÇE DEVLET HASTANESİ (E-2 TİPİ)	15
GÖLMARMARA	DEVLET HASTANESİ	25
GÖRDES	DEVLET HASTANESİ	60
KIRKAĞAÇ	İLÇE DEVLET HASTANESİ (E-2 TİPİ)	10
KÖPRÜBAŞI	DEVLET HASTANESİ	64
KULA	DEVLET HASTANESİ	225
SALİHLİ	ÖZEL SALİHLİ HASTANESİ	75
	ÖZEL CAN HASTANESİ	127
	ÖZEL MEDİGÜVEN HASTANESİ	114
	DEVLET HASTANESİ	50
SARIGÖL	DEVLET HASTANESİ	40
SARUHANLI	İLÇE DEVLET HASTANESİ (E-1 TİPİ)	25
SELENDİ	DEVLET HASTANESİ	225
SOMA	ÖZEL MEDİGÜN HASTANESİ	66
	DEVLET HASTANESİ	300
TURGUTLU	ÖZEL EGEUMUT HASTANESİ	64

SAĞLIK KURUM VE KURULUŞLARI MANİSA, 2017				
	SAĞLIK BAKANLIĞI	ÖZEL	ÜNİVERSİTE	TOPLAM
TOPLAM HASTANE SAYISI	18 (3 Adet Entegre İlçe Hastanesi Dahil)	9	1	28
TOPLAM DİSPANSER SAYISI*	3	-	-	3
TOPLAM AİLE SAĞLIĞI MERKEZİ	178	-	-	178
TOPLAM AİLE HEKİMLİĞİ BİRİMİ	444	-	-	444
TOPLAM SAĞLIK EVİ SAYISI	128	-	-	128
TOPLAM FİİLİ YATAK SAYISI	3.009	835	616	4.460
*Dispanserler 2012 yılında kapatılmıştır. Verem Savaş Birimi adı altında Toplum Sağlığı Merkezlerine bağlı olarak çalışmaktadır. 2018 yılında Manisa Şehir Hastanesi (558 yataklı kurulmuştur).				

SAĞLIK KİŞİ BAŞINA GÖSTERGELER (Sağlık Bakanlığı), 2017		
		MANİSA
a) Bebek Ölüm Hızı (‰)		8,13
b) Hasta Yatağı Başına Düşen Nüfus		464
c) Pratisyen Hekime Düşen Nüfus*		1 977
d) Uzman Hekime Düşen Nüfus		1 990
* Aile hakimleri dahil edilmiştir.		
SAĞLIK KİŞİ BAŞINA GÖSTERGELER (Sağlık Bakanlığı+Özel+Üniversite) , 2017		
a) Bebek Ölüm Hızı (‰)		8,13
b) Hasta Yatağı Başına Düşen Nüfus		313
c) Pratisyen Hekime Düşen Nüfus		1 320
d) Uzman Hekime Düşen Nüfus		1 188
Kaynak: Manisa İl Sağlık Müdürlüğü		

Eğitim: Manisa Okul Öncesi, İlkokul, Ortaokul ve Genel ve Mesleki Liseleriyle önemli bir eğitim merkezidir. Şehirdeki Manisa Celal Bayar Üniversitesi 1992 yılında kurulmuştur.

MANİSA İLİ ÖĞRETİM KURUMLARI, 2017				
OKUL TÜRÜ			ANA TÜR (*)	ALT TÜR (**)
TOPLAM			1.073	391
OKUL ÖNCESİ	Anaokulu	Resmi	47	
		Özel	50	
	Ana Sınıfı	Resmi		385
		Özel		6
İLKOKUL	Resmi İlkokul		462	
	Özel İlkokul		19	
ORTAOKUL	Resmi Ortaokul		293	
	Özel Ortaokul		24	
GENEL LİSELER	Anadolu Lisesi		52	
	Güzel Sanatlar ve Spor Lisesi		1	
	Spor Lisesi		1	
	Özel Lise		31	
	Fen Lisesi		6	
	Sosyal Bilimler Lisesi		2	
MESLEKİ VE TEKNİK EĞTİM LİSELERİ	Anadolu Meslek Programı		50	
	Çok Programlı Lise		9	
	Özel Meslek Liseleri		4	
İmam Hatip Liseleri ve Anadolu İmam-Hatip Liseleri			22	

Kaynak: Manisa İl Milli Eğitim Müdürlüğü

İLÇELERE GÖRE İLKÖĞRETİM DERSLİK VE ÖĐRETMEN BAŞINA DÜŞEN ÖĞRENCİ SAYILARI, 2017		
İLÇELER	DERSLİK BAŞINA DÜŞEN ÖĞRENCİ SAYISI	ÖĐRETMEN BAŞINA DÜŞEN ÖĞRENCİ SAYISI
İL GENELİ	19	16
AHMETLİ	16	12
AKHİSAR	17	16
ALAŞEHİR	15	16
DEMİRCİ	10	11
GÖLMARMARA	13	14
GÖRDES	11	13
KIRKAĞAÇ	17	16
KÖPRÜBAŞI	15	13
KULA	16	14
SALİHLİ	16	15
SARIGÖL	11	14
SARUHANLI	16	14
SELENDİ	16	14
SOMA	20	18
ŞEHZADELER	34	19
TURGUTLU	23	18
YUNUSEMRE	22	18

Kaynak: Manisa İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Manisa Celal Bayar Üniversitesi: Manisa Celal Bayar Üniversitesi (MCBÜ) 55.000'e yaklaşan öğrenci sayısı ve Araştırma Hastanesi dahil birçok alanda sunduğu eğitim olanaklarıyla Manisa'nın en güzide eğitim kurumlarından biridir.

CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ (2017/2018 Öğretim Yılı)		
1. Toplam Fakülte, Yüksekokul ve Enstitü Sayıları		
Fakülte Sayısı		14
Yüksekokul Sayısı (4 yıllık)		3
Meslek Yüksekokulu Sayısı (2 yıllık)		15
Enstitü Sayısı		3
2. Toplam Öğrenci Sayısı		53.718
Fakülte Öğrenci Toplamı		25.410
Yüksekokul Öğrenci Toplamı		2.909
Meslek Yüksekokulu Öğrenci Toplamı		20.200
Enstitü Öğrenci Toplamı		5.199
3. Toplam Personel Sayısı		2.776
Akademik Personel		1.607
İdari Personel		1.169
4. Toplam Akademik Personel Sayısı		1.607
Profesör Sayısı		210
Doçent Sayısı		142
Yardımcı Doçent Sayısı		350
Öğretim Görevlisi		208
Araştırma Görevlisi		590
Okutman		73
Uzman		34

Manisa’da kalan yükseköğrenim gören öğrenciler için yurt olanakları bulunmaktadır.

YÜKSEK ÖĞRENİM ÖĞRENCİ YURTLARI						
YURDUN ADI	YATAK KAPASİTESİ			BARINAN ÖĞRENCİ		
	KIZ	ERKEK		KIZ	ERKEK	
TOPLAM	5.856	3.933		5.108	3.560	
MANİSA YURDU	368	0		368	0	
AYŞE HAFSA SULTAN YURDU	1.340	0		1.070	0	
MERKEZ EFENDİ YURDU	0	576		0	526	
MURADİYE YURDU	1.386	0		1.378	0	
YUNUSEMRE YURDU	0	1.680		0	1.628	
DEMİRCİ YURDU	928	204		893	186	
ALAŞEHİR YURDU	156	84		106	62	
AKHİSAR YURDU	66	144		44	110	
SALİHLİ YURDU	538	0		419	0	
SALİHLİ FARABİ YURDU	0	182		0	171	
TURGUTLU SEDAT ÖZCAN YURDU	0	468		0	412	
TURGUTLU HATİCE HAYRİYE YURDU	168	0		167	0	
KÖPRÜBAŞI YURDU	102	70		100	51	
KIRKAĞAÇ YURDU	187	115		162	112	
GÖRDES MOLLA GÜRYANI YURDU	327	106		224	79	
KULA YURDU	208	0		101	0	
SOMA YURDU	0	202		0	137	
SARIGÖL YURDU	82	102		76	86	
Kaynak: Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Manisa İl Müdürlüğü						

4. Manisa Ekonomisi

Cumhuriyetin ilk yıllarından 1960'lı yıllara kadar Manisa'da tarıma dayalı sanayi ağırlıklıydı. Gıda, dokuma ve dericilik, tarıma dayalı çırçır ve zeytinyağı fabrikalarının yanı sıra Turgutlu ve Salihli ilçelerinde tuğla ve kiremit fabrikaları bulunmaktaydı. 1955 yılında Odamızın öncülüğünde Sümerbank'ın katılımı ile kurulan Pamuklu Dokuma Mensucat A.Ş. ile birlikte sanayileşme de ön plana çıkmıştır.

1963 yılında Manisa Ticaret ve Sanayi Odası tarafından başlatılan Organize Sanayi Bölgesi kurma çalışmaları 1970'li yılların başında Organize Sanayi Bölgesi'nin açılmasıyla ve tarım kesiminde elde edilen birikimin sanayi alanına yönelmesi ile birlikte Manisa, il dışı sermaye için cazibe merkezi haline gelmiştir.

2005 yılında 200 Avrupa şehri arasından "Doğrudan Yabancı Yatırım İçin En Uygun Şehir" seçilen Manisa, 2006'da da İngiliz Financial Times'ın bir yayını olan Foreign Direct Investment Magazine Dergisi'nin düzenlediği "Geleceğin Avrupa Şehirleri ve Bölgeleri" yarışmasında "En İyi Potansiyele Sahip Şehir" kategorisinde de 1. olmuştur.

Günümüzde Organize Sanayi Bölgesi 5 kısımdan oluşmaktadır. Bünyesinde 224 tane fabrika vardır. Burada yaklaşık 51.000 bin kişi istihdam edilmektedir. Dünyada tek noktada en fazla beyaz eşya ve televizyon üretilen yer Manisa'dır. Türkiye;

- Buzdolabı ihracatında dünyada 8. , Avrupa'da 3. ;
- Çamaşır makinesi ihracatında dünyada 5. , Avrupa'da 2. ;
- Bulaşık makinesi ihracatında dünyada 12.ve Avrupa'da 9. sırada yer almaktadır.

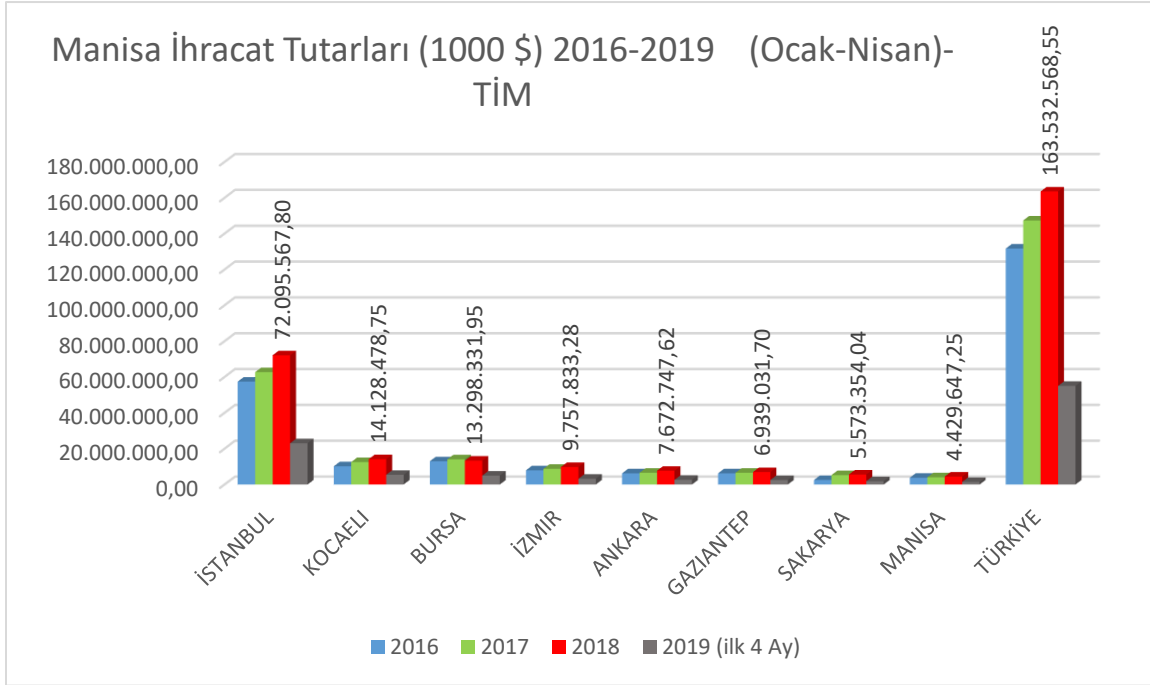
Kişi Başı Gelir: İlimizin 2017 GSYİH'sı 20 milyar dolar sınırına yaklaşmaktadır. Kişi başı GSYH 11.000\$ seviyesindedir.

İLLER İTİBARIYLA KİŞİ BAŞINA GAYRİ SAFİ YURTIÇI HASILA (CARİ FİYATLARLA) (Dolar)						
Sıra	İL	2010	2011	2012	2013	2014
-	Türkiye	10.559,80	11.205,21	11.587,81	12.480,37	12.112,37
1	İstanbul	17.480,14	18.587,35	19.222,72	20.726,14	19.957,25
2	Kocaeli	16.003,76	18.087,19	18.468,37	20.571,65	19.900,26
3	Ankara	15.977,56	16.340,37	16.318,33	17.590,16	16.772,20
4	Tekirdağ	13.272,05	14.419,97	14.605,94	15.673,35	15.207,98
5	Bilecik	12.391,48	13.158,30	14.232,46	15.751,30	14.907,64
6	İzmir	12.190,22	13.097,65	13.654,35	14.694,72	14.256,80
7	Bolu	12.269,03	13.087,61	13.321,95	14.365,97	14.025,45
8	Bursa	11.629,89	12.564,27	12.933,43	14.034,72	13.693,33
9	Antalya	13.582,38	13.974,40	13.626,02	14.236,97	13.577,25
10	Eskişehir	11.254,36	11.972,02	12.467,04	13.760,44	13.180,07
11	Yalova	10.395,49	11.863,93	11.875,84	12.845,31	13.039,72
12	Kırklareli	11.883,25	12.158,87	12.582,57	13.214,08	12.743,70
13	Muğla	11.568,28	12.102,74	12.233,33	12.792,59	12.374,10
14	Çanakkale	11.340,11	11.874,61	12.030,06	12.376,00	12.178,66
15	Denizli	9.453,25	10.298,49	10.584,49	11.460,51	11.327,27
16	Karaman	8.214,45	8.944,99	10.140,98	11.641,43	11.181,08
17	Sakarya	9.369,60	9.989,77	10.517,11	11.377,88	11.138,62
18	Manisa	9.002,63	9.356,93	10.870,76	11.253,66	11.111,53
19	Düzce	8.950,98	9.500,62	10.292,08	10.946,14	10.988,97
20	Edirne	9.918,41	9.977,34	10.256,49	10.776,87	10.675,00
Kaynak: TÜİK						

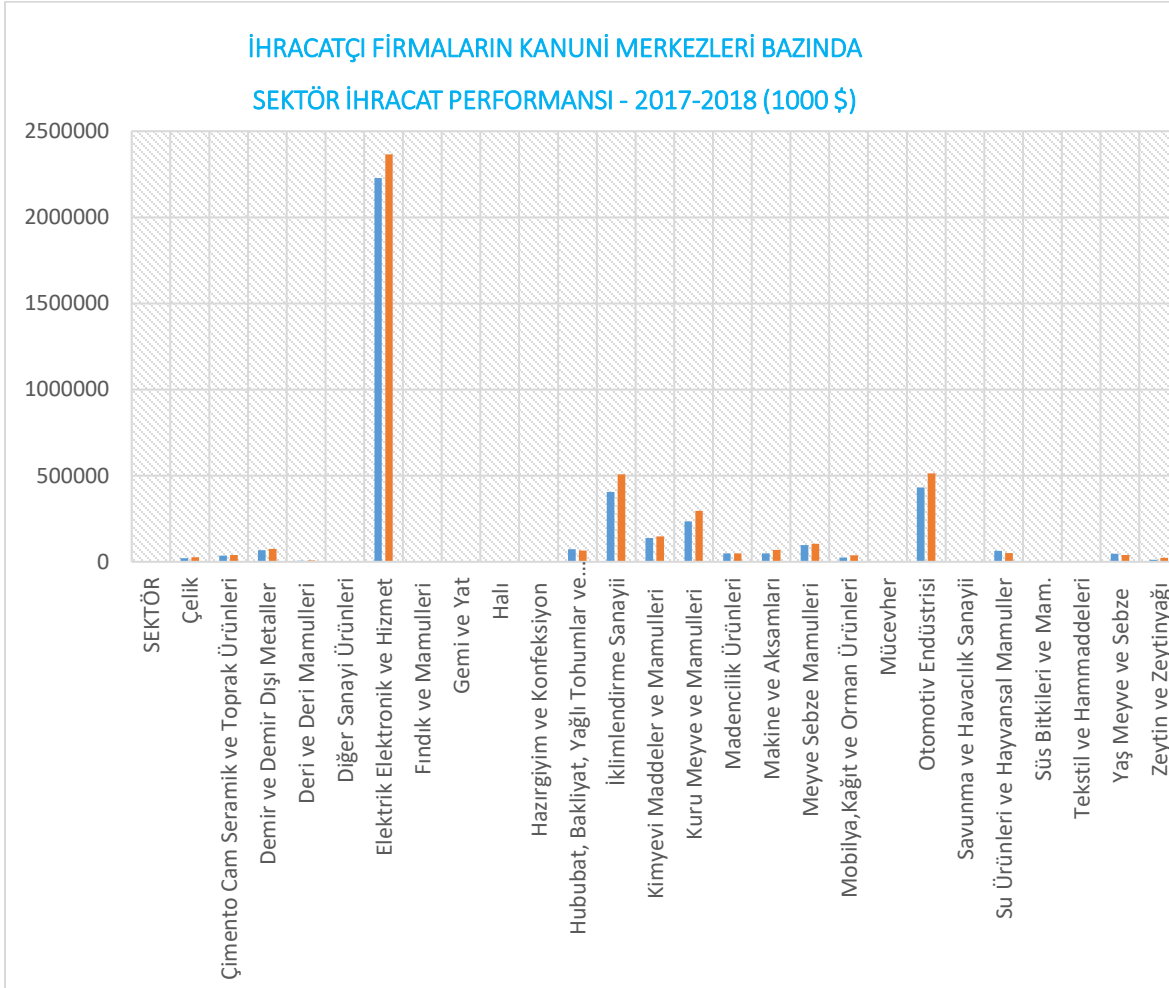
Dış Ticaret Hacmi: Manisa yaklaşık 7 milyar dolar dış ticaret hacmi ile il bazında, ülkemizde 7. sıradadır.

İhracat: 2018 yılı itibariyle yaklaşık 4,5 milyar dolar üzerinde ihracat gerçekleştirmiştir. İhracat tutarında ülkemizin en büyük 10 ili arasında 8. sırada yer almaktadır. Ege Bölgesi'nde İzmir'den sonra 2. sıradadır. Toplam ihracatımızın yaklaşık %3'nü Manisa tek başına gerçekleştirmektedir.

Manisa İhracat Tutarları (1000 \$) 2016-2019 (Ocak-Nisan) (TİM)				
İller / Yıl	2016	2017	2018	2019 (ilk 4 Ay)
İSTANBUL	57.422.796,44	62.702.601,39	72.095.567,80	23.035.047,99
KOCAELI	10.169.827,39	12.536.935,61	14.128.478,75	5.404.210,47
BURSA	12.959.783,63	14.058.093,54	13.298.331,95	4.976.416,18
İZMİR	7.931.457,19	8.758.035,90	9.757.833,28	3.218.469,80
ANKARA	6.237.181,65	6.591.461,47	7.672.747,62	2.598.906,58
GAZİANTEP	6.258.347,33	6.552.854,91	6.939.031,70	2.507.448,56
SAKARYA	2.522.839,78	5.218.444,74	5.573.354,04	1.822.545,96
MANISA	3.772.155,01	4.001.897,30	4.429.647,25	1.410.085,67
TÜRKİYE	131.676.179,39	147.315.872,63	163.532.568,55	55.021.085,58

Sektörler İtibarıyla İhracat Verileri; Elektrik-Elektronik, otomotiv ve iklimlendirme sektörlerinin önemli bir yere sahip olduğunu göstermektedir.

Elektrikli Teçhizat ve Bilgisayar Elektronik ve Optik Ürünler imalatında Türkiye’de ilk üçtedir. Sektörler itibari ile bakıldığında 2017 ve 2018 verilerine göre, Manisa en yüksek ihracatı Elektrik-Elektronik ve Hizmet kaleminden gerçekleştirmektedir.

İkinci sırayı Otomotiv ve üçüncü sırayı İklimlendirme Sanayi almaktadır. Bunda Vestel, Bosch, Klimasan ve yakın zamanda kurulan Mitsubishi Electric gibi büyük işletmelerin etkisi olduğu ve gelecekte de olacağı söylenebilir. Bu ihracat rakamları Türkiye genelinde Manisa’ya bu sektörlerde listenin üst sıralarında yer almasını sağlamaktadır.

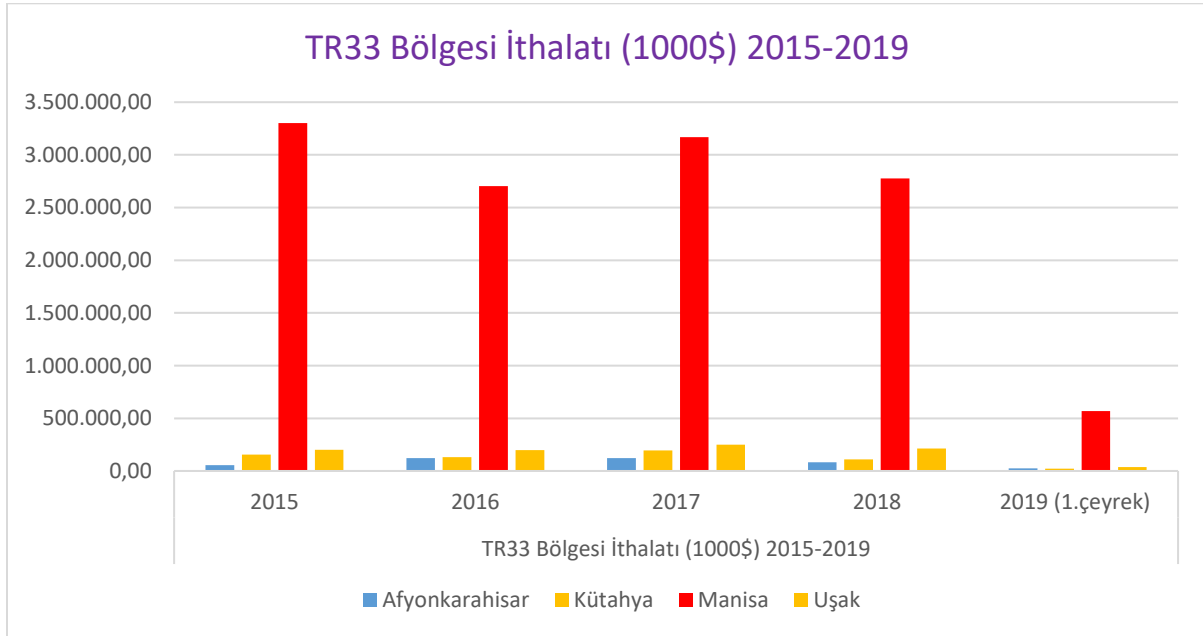
10 Milyon Dolar Üzeri İhracat Yapan İşletmeler: 2017 verilerine göre 10 milyon dolar ve üzeri ihracat yapan işletme sayısı 32'dir.

MANİSA İLİNDE (+10.000.000 \$) İHRACAT YAPAN SANAYİ KURULUŞLARI, 2017				
İL SIRA NO	TÜRKİYE SIRA NO	İLÇE	KURULUŞ ADI	İHRACAT DEĞERİ (\$)
1	6	Merkez	VESTEL TİCARET A.Ş.	2.004.029.094
2	33	Merkez	BOSCH TERMOTEKNİK ISITMA VE KLİMA SAN.VE TİC.A .Ş.	281.131.901
3	34	Merkez	İNDESİT COMPANY BEYAZ EŞYA PAZ A.Ş.	252.760.534
4	55	Merkez	MAXİON İNCİ JANT SANAYİ ANONİM ŞİRKETİ	192.406.346
5	82		Adının Açıklanmasını İstemiyor	153.902.200
6	169	Merkez	STANDARD PROFİL OTOMOTİV SAN. VE TİC.A.Ş.	77.031.426
7	183	Salihli	NORM CİVATA SAN.VE TİC.A.Ş.	72.782.536
8	189	Merkez	STANDARD PROFİL EGE OTOMOTİV SAN.VE TİC.A.Ş	71.571.840
9	190	Merkez	YONCA GIDA SAN.İŞL.İÇ VE DIŞ TİC.A.Ş.	71.564.622
10	198	Merkez	SARTEN AMBALAJ SAN. VE TİC. A.Ş.	69.708.843
11	199	Saruhanlı	ÖZGÜR TARIM ÜRÜNLERİ İNŞAAT SAN. VE TİC. A. Ş.	69.449.751
12	235	Merkez	MAXİON JANTAŞ JANT SANAYİ VE TİCARET ANONİM ŞİRKETİ	62.974.194
13	249		Adının Açıklanmasını İstemiyor	60.493.683
14	321	Akhisar	YILDIZ ENTEGRE AĞAÇ SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	49.433.646
15	328	Merkez	İNCİ GS YUASA AKÜ SANAYİ VE TİCARET ANONİM ŞİRKETİ	48.260.887
16	334	Merkez	KLİMASAN KLİMA SAN. VE TİC. A.Ş.	47.526.869
17	378	Salihli	TUĞRUL TARIM VE PETROL ÜR.TİC. VE SAN.A.Ş.	42.795.586
18	397		Adının Açıklanmasını İstemiyor	41.288.992
19	437	Merkez	ERDEMİR ÇELİK SERVİS MERKEZİ SAN.VE TİC.A.Ş.	38.551.112
20	480	Merkez	ACCELL DIŞ TİCARET LTD.ŞTİ.	34.427.592
21	509	Merkez	ERTÜRK ÜZÜM VE TARIM ÜRÜNLERİ İŞLETMELERİ İTHALAT İHRACAT TİCARET SANAYİ ANONİM ŞİRKETİ	32.867.421
22	527	Merkez	VİESSMANN MANİSA SATIŞ PAZARLAMA VE TİC. LTD. ŞTİ.	31.920.185
23	596	Merkez	TIRSAN KARDAN SAN. VE TİC. A. Ş.	28.603.677
24	645	Merkez	İMPERİAL TOBACCO SİGARA VE TÜTÜNCÜLÜK SAN.VE TİC.A.Ş	26.846.950
25	659		Adının Açıklanmasını İstemiyor	26.385.418
26	669	Merkez	İNER ABRASİV SAN.VE TİC.A.Ş.	25.975.711
27	784	Alaşehir	BALCI TARIM VE GIDA SAN.TİC. LTD.ŞTİ.	22.372.691
28	873	Merkez	KONVEYOR BEYAZ EŞYA VE OTOMOTİV YAN SAN.TİC.A.Ş.	20.454.819
29	883	Merkez	BELENCO DIŞ TİCARET A.Ş.	20.303.805
30	907	Turgutlu	LİDYA KONSERVEÇİLİK MÜTEAHHİTLİK İNŞAAT TURİZM SANAYİ VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ	19.938.207
31	921		Adının Açıklanmasını İstemiyor	19.674.801
32	961	Merkez	EGEM AMBALAJ SAN. VE TİC. A.Ş.	19.116.428

Kaynak: Manisa Bilim, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü

İthalat: Manisa TR33 Bölgesinde ihracat tutarlarında olduğu gibi ithalat tutarı en yüksek il konumundadır.

TR33 Bölgesi İthalatı (1000\$) 2015-2019					
İl / Yıl	2015	2016	2017	2018	2019 (1.çeyrek)
Afyonkarahisar	54.508,40	121.148,44	121.489,73	83.099,71	24.460,08
Kütahya	156.576,59	131.248,14	194.082,24	108.721,84	21.177,92
Manisa	3.303.397,60	2.702.136,38	3.169.724,78	2.775.999,12	567.905,66
Uşak	200.308,31	199.425,80	250.272,79	214.316,69	37.081,62
Türkiye	207.234.358,62	198.618.235,05	233.799.651,23	223.047.438,09	49.020.087,85

DIŞ TİCARET YAPILAN ÜLKELER	
A. İTHALAT YAPILAN BAŞLICA ÜLKELER	Almanya, Polonya, İtalya, Romanya, Çin Halk Cumhuriyeti başta olmak üzere Dünyanın birçok ülkesi ile Orta Amerika Ülkelerinden ithalat yapılmaktadır.
B. İHRACAT YAPILAN BAŞLICA ÜLKELER	Almanya, İngiltere, Polonya, Bulgaristan, Macaristan başta olmak üzere Dünyanın birçok ülkesine İhracat yapılmaktadır.
DIŞ TİCARET-MAL GRUBU, 2017	
A. İTHAL MALLAR	84 - 85. Fası Makinalar – T.V'ler, 39-48. Fası Plastikler, 72-83 Fası Demir- Çelik, 90-96 Fası Optikler saatler, 86-89 Fası arası Nakil Vasıtaları
B. İHRAÇ MALLAR	84 - 85. Fası Makinalar – T.V'ler , 39-48. Fası Plastikler, 01-24 Fası Zeytin, Tavuk ürünleri, 86-89 Fası Otomotiv Ürünleri, 72-83 Fası Demir- Çelik
Kaynak: Gümrük Müdürlüğü	

5. Ticaret ve Sanayi

Ticaret ve Sanayinin en önemli unsurları olan Ticaret ve Sanayi Odaları ile Ticaret Borsaları binlerce üyesi ile Manisa’da bu alanda önemli çalışmalar yaparak kentin ekonomisine büyük katkılar sunmaktadırlar.

Önemli bir ticaret ve sanayi şehri olan Manisa, 10.000’e yakın şirketi ile bu olguyu desteklemektedir.

SANAYİ VE TİCARET, 2017	
1. Sanayi İşyerleri Sayısı	
Sanayi Sicil Belgesi Alan Tesis	2.682
25’den Fazla İşçi Çalıştıran Tesis	605
500’den Fazla İşçi Çalıştıran Tesis	33
Kaynak: Manisa Bilim, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü	
2. Şirketler	
Toplam Şirket Sayısı	9.033
Toplam Anonim Şirket Sayısı	1.735
Toplam Limited Şirket Sayısı	7.215
Toplam Komandit Şirket Sayısı	9
Toplam Kolektif Şirket Sayısı	74
3. Esnaf ve Sanatkarlar	
Toplam Esnaf ve Sanatkarlar Odası	93
Toplam Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği	1
Toplam Esnaf ve Sanatkar sayısı (Fiili)	44.893
Kaynak: Ticaret İl Müdürlüğü	
4. Kooperatifler	
Toplam Kooperatif Sayısı	178
Faal Konut Yapı Kooperatifi Sayısı	90
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü	

Oda ve Borsalar:

Manisa başta Manisa Ticaret ve Sanayi Odası, Manisa Ticaret Borsası olmak üzere 13 Oda ve Borsaya sahip bir ticaret ve sanayi kentidir.

İlçelerdeki Oda ve Borsalar: Turgutlu Ticaret ve Sanayi Odası, Turgutlu Ticaret Borsası, Salihli Ticaret ve Sanayi Odası, Salihli Ticaret Borsası, Alaşehir Ticaret ve Sanayi Odası, Alaşehir Ticaret Borsası, Akhisar Ticaret ve Sanayi Odası, Akhisar Ticaret Borsası, Soma Ticaret ve Sanayi Odası, Gördes Ticaret ve Sanayi Odası ve Demirci Ticaret ve Sanayi Odası olarak sıralanabilir. Kısaca Oda ve Borsalarımız ile ilgili bilgiler (kaynak: ilgili oda ve borsa web sitesi):

Manisa Ticaret ve Sanayi Odası:

1871 yılında kurulmuştur. 1908 yılında Manisa Livası Mutasarrıfı Mehmet Galip Bey'in emirleri üzeri Manisa Ticaret ve Sanayi Odası adıyla tescil ettirildiğini, başkanlığa ise Tüccar Reşat Pomaklıoğlu seçildiğini göstermektedir.

2018 yılı itibariyle 25 meslek grubunda yaklaşık 9500 üyesi bulunmaktadır. Oda Meclisi 65, Yönetim Kurulu da 11 üyeden oluşmaktadır.

Oda 7.500 m²'lik alanda hizmet vermektedir. 100 araç kapasiteli 2 katlı otoparkı dahil toplam 7 kattan oluşan hizmet binasında 12 kişilikten 300 kişiliğe kadar farklı boyutlarda toplantı salonları ve bu toplantı salonlarını destekleyici açık ve kapalı fuaye alanları bulunmaktadır. Tüm bu özellikleriyle Oda, üyelerinin ihtiyaç ve beklentilerini karşılayacak hizmetleri en iyi şekilde sunmaktadır. Manisa TSO MCBÜ Teknopark'ın en büyük ortaklarından biridir. <https://www.manisatso.org.tr/>

Manisa Ticaret Borsası:

Manisa Ticaret Borsası 1925 yılında Manisa Ticaret ve Zahir Borsası adıyla 109 üye kaydıyla kurulmuştur. Kuruluş tarihi açısından ülkenin 10. borsasıdır. Kurulduğu yılda ağırlıklı olarak muamele gören ürünler üzüm, buğday, arpa, bakla ve afyon olmuştur. Bu muamele hacminin %88'ini üzüm teşkil etmiştir. Dünya Sultaniye Kuru Üzüm ihtiyacının yaklaşık %90'unu Manisa karşılamaktadır.

Manisa Ticaret Borsası, Ülkemizin en etkin meslek örgütü olan Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'ne çatısı altında yerel ve ulusal ekonomimizin gerekleri ile ilgili faaliyetlerini daha etkin ve modern bir yapıyla sürdürmektedir. Manisa Ticaret Borsası MCBÜ Teknopark'ın iştirakçilerinden biridir. <https://manisatb.org.tr/>

Turgutlu Ticaret ve Sanayi Odası: 1926 yılında kurularak faaliyete geçen oda, çıkarılan yasalar ile Sanayi Odası'nın Ege Bölgesi Sanayi Odası'na bağlanması nedeniyle bir süre Ticaret Odası olarak hizmetlerini sürdürmüş ise de 07.01.1986 yılında Sanayicilerimizin başvurusunun Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nca kabulü neticesinde Ticaret ve Sanayi Odasına dönüşmüştür.

1986 yılından bu yana Turgutlu Ticaret ve Sanayi Odası olarak 300'ü aşkın sanayici olmak üzere 2300'den fazla üyesine hizmet vermektedir. Üyelerin yaklaşık %10'u A.S., %35'i Limited Şirket, %0,5'i Kollektif Şirket, %0,5'i Komandit Şirket, %4'ü Kooperatif ve %50'si de Gerçek

Kişi kayıtlardan oluşmaktadır. Oda MCBÜ Teknopark'ın iştirakçilerinden biridir. <https://www.tutso.org.tr/>

Turgutlu Ticaret Borsası:

Turgutlu Ticaret Borsası 26.10.1968 tarihinde kurulmuştur. Borsa kendi imkanları ile bir hizmet binası yaparak 1994 yılına kadar bu binada hizmetine devam etmiştir. 1994 yılında yeni açılan Tarım Ürünleri ve Gıda Çarşısına taşınarak burada hizmetine devam etmektedir. <http://www.turgutlub.org.tr/>

Salihli Ticaret ve Sanayi Odası:

Salihli Ticaret ve Sanayi Odası 1925 Yılında Cumhuriyetin ilk Ticaret Odalarından biri olarak kuruldu. 1952 Yılında çalışmalarına ara verdi ve 01.01.1963 yılında tekrardan açılmıştır. 24.05.1997 Yılında Ticaret ve Sanayi Odası unvanını almıştır.

Salihli Ticaret ve Sanayi Odası, 2005 tarihinden itibaren "Eski Cami Mahallesi 15.Sokak No: 2" adresinde kendi imkanlarıyla yaptırdığı modern binasında hizmet vermeye başlamıştır. Oda aynı zamanda Kula ve Selendi İlçelerindeki üyelerine de hizmet vermektedir. Odanın Alman-Türk Ticaret ve Sanayi Odası ve İtalyan Ticaret ve Sanayi Odası üyelikleri bulunmaktadır. Oda MCBÜ Teknopark'ın iştirakçilerinden biridir. <http://www.salihlitso.org.tr/>

Salihli Ticaret Borsası:

Borsa 1966 yılında kurulmuştur. İlk meclis seçimi 06.09.1966 Tarihinde 77 üyenin katılımı ile gerçekleştirmiştir. Borsa aradan geçen süre içinde kurumsallaşma yönünde önemli gelişmeler sergilemiştir. Bunlara örnek olarak; Tüccarlar Sitesi kurularak site içinde Borsa Binası yapılmış ve üyelerle daha yakın ve etkin bir piyasa sağlanmıştır. Kantar tesisi hizmete alınarak üyelerine daha güvenilir tartım yapma imkânı sağlanmıştır. İletişim ve işleyişte bilgisayar sistemleri kullanılmaya başlanmıştır. <http://www.salihlitb.org.tr/>

Alaşehir Ticaret ve Sanayi Odası:

1.1. 1974 yılında Ticaret Odası olarak kurulmuş, 2002 yılında Ticaret ve Sanayi Odasına dönüştürülmüştür. 1200'e yakın üyesi ile seçilmiş organları ve atanmış personeli ile yasada yazılı görevlerini yerine getirmeye çalışmaktadır. <http://www.alasehirtso.org.tr/>

Alaşehir Ticaret Borsası:

Alaşehir Ticaret Borsası, 1968 yılında faaliyete geçmiş olup; o günden bugüne önemli bir gelişim göstermiştir. Borsa Alaşehir ilçesinde 2006 yılında Türkiye'de ilk defa sınır ilçesi olmamasına rağmen gümrük kapısının açılmasını sağlamıştır. Ayrıca Borsa iyi tarım uygulamalarını destekleyici faaliyette bulunarak toprak, yaprak ve su ile ilgili üyelerine ve çiftçilere son teknoloji cihazlar ile hizmet vermeye devam etmektedir. <http://atb.org.tr/>

Akhisar Ticaret ve Sanayi Odası:

Akhisar Ticaret ve Sanayi Odası'nın kuruluşu 1800'lü yılların sonlarına rastlamaktadır. O zamanlar Ticaret ve Ziraat Odası olarak kurulan Oda, 1923 yılında Ticaret ve Sanayi Odası olarak faaliyetini sürdürmeye başlamış ve o günden bugüne faaliyetine devam etmektedir.

Akhisar Ticaret ve Sanayi Odası'na 2259 kayıtlı üye bulunmakta ve bunlar 10 meslek grubunda toplanmaktadır. Meslek gruplarına bağlı olarak 60 meslek komitesi üyesi mevcuttur. Oda son yıllarda üyelerine yasal çerçevede verdiği hizmetlerin yanı sıra Sosyal Sorumluluk projeleri ile Akhisar'a çeşitli katkılar sağlamıştır. Oda MCBÜ Teknopark'ın iştirakçilerinden biridir. <https://www.akhisartso.org.tr>

Akhisar Ticaret Borsası:

Akhisar ilçesinde 22.8.1968 tarihinde kurulmasına karar verilmiş ve 03.05.1969 günü Ticaret Bakanlığınca bir komiser tayini suretiyle faaliyetlerine başlamıştır. Kuruluşunda 98 üyesi bulunan Borsanın ana ürünü olarak Zeytin ön plana çıkmaktadır. Kuruluş sıralamasına göre kurulan 113 borsadan borsamız 48. sırada yer almaktadır. İlk Ticaret Borsası Yeni Çarşı 8 sokak No:12 adresinde faaliyetine başlamış halen Hürriyet Mahallesi 450 Sokak No:103 Akhisar/MANİSA adresinde üyelerine hizmet vermektedir. <https://www.akhisartb.org.tr/>

Soma Ticaret ve Sanayi Odası:

Soma Ticaret ve Sanayi Odası 22 Eylül 1965 yılında 307 üye ile Soma Ticaret Odası olarak faaliyetine başlamıştır. Oda 2004 yılında Ticaret ve Sanayi Odası olarak hizmet vermeye başlamıştır. Üyelerine sağlıklı hizmet sunmak amacıyla 2007 yılında yapımı tamamlanan bugünkü bina hizmete girmiştir. <http://www.somatso.org.tr/>

Gördes Ticaret ve Sanayi Odası:

1975 yılında faaliyetine Ticaret Odası olarak başlayan Oda 22.11.2002 tarihinde Ticaret ve Sanayi Odası olarak faaliyetlerine devam etmiştir. Oda hali hazırda 365 üyeye sahiptir. 2002 yılında satın alınan mevcut binada üyelerine hizmet sunmaya devam etmektedir. <http://gordestso.org.tr>

Demirci Ticaret ve Sanayi Odası:

Oda 7 Mart 1960 yılında Demirci'nin önde gelen tüccarları tarafından Demirci Ticaret Odası adı altında kurulmuştur. Oda, 1961 yılında Ticaret Sicili Memurluğunun ihdası ve Manisa Ticaret Sicili Memurluğu'ndan defterlerin ve evrakların devralınmasıyla faaliyete geçirilmiştir. Kurulduğu 1960 yılından 2019 yılına kadar toplam 19 kişi Yönetim Kurulu Başkanlığı, 24 farklı kişi de Meclis Başkanlığı görevini yürütmüştür. <https://demircitso.org.tr>

Büyük İşletmelerin Şehri Manisa: İstanbul Sanayi Odası'nın 2017 yılı "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" araştırmasına göre; merkezi Manisa'da olan 8 firma ile şubeleri bölgemizde olan 13 firma olmak üzere toplamda 21 işletme Ticaret ve Sanayi Odası üyesidir.

İSO 2017 Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Manisa İşletmeleri		
SIRA	2017	FİRMA İSMİ
1	15	Vestel Elektronik San. ve Tic. A.Ş.
2	23	Vestel Beyaz Eşya San. ve Tic. A.Ş.
3	70	Erdemir Çelik Servis Merkezi San. ve Tic. A.Ş.
4	83	Bosch Termoteknik Isıtma ve Klima San. Tic. A.Ş.
5	108	Indesit Company Beyaz Eşya San. ve Tic. A.Ş.
6	111	Sarten Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.
7	115	Maxion İnci Jant Sanayi A.Ş.
8	122	Modern Oluklu Mukavva Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.
9	140	Sofra Yemek Üretim ve Hizmet A.Ş.
10	152	Döktaş Dökümcülük Tic. ve San. A.Ş.
11	175	Olmuksan International Paper Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.
12	176	Zorluteks Tekstil Tic. ve San. A.Ş.
13	177	Schneider Elektrik San. ve Tic. A.Ş.
14	192	Mondi Tire Kutsan Kağıt ve Ambalaj Sanayi A.Ş.
15	229	Aksa Enerji Üretim A.Ş.
16	265	İnci GS Yuasa Akü San. ve Tic. A.Ş.
17	303	Elba Basınçlı Döküm Sanayii A.Ş.
18	330	Yonca Gıda Sanayi İşletmeleri İç ve Dış Ticaret A.Ş.
19	380	Maxion Jantaş Jant San. ve Tic. A.Ş.
20	400	Klimasan Klima San. ve Tic. A.Ş.
21	438	Konveyör Beyaz Eşya ve Otomotiv Yan San. Tic. A.Ş.

TİCARET BORSALARI, 2017

Borsa	Kotasyona Dahil Toplam Ürün Miktarı	Birim	Toplam İşlem Hacmi (TL)
	2.880.887.132	Kg	6.423.661.610
Toplam	1.316.340.486	Adet	480.250.426
	147.333.820	Litre	167.484.526
Merkez	900.008.118	Kg	2.041.416.582
	891.080.738	Adet	272.316.631
Akhisar	363.236.481	Kg	1.695.516.633
	378.607.305	Adet	167.190.542
Alaşehir	762.665.783	Kg	1.552.674.629
	73.682	Adet	12.586.116
	31.445.896	Litre	36.616.436
Salihli	685.462.132	Kg	677.700.092
	46.578.379	Adet	28.123.198
	115.887.924	Litre	130.868.090
Turgutlu	169.514.618	Kg	456.353.674
	382	Adet	33.939
Kaynak: Ticaret İl Müdürlüğü			

Manisa Organize Sanayi Bölgesi (MOSB): 1968 yılında kuruluş çalışmaları başlamıştır. 1970 yılında tamamlanması ile birlikte sanayicilere tahsisler başlamıştır. 2005-2006 yıllarında 200 Avrupa şehri arasında “En İyi ve En Uygun Yatırım Kenti” seçilen Manisa Organize Sanayi Bölgesi, Manisa sanayisinin önemli bir merkezi konumundadır.

MANİSA ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ, 2017)		Kaynak : MOSB Müdürlüğü	
1. Bölgenin Kuruluş tarihi	I. KISIM	1964-1970	
	II. KISIM	1986-1991	
	III. KISIM	1997-2001	
	IV. KISIM	2007	
	V. KISIM	2007	
2. Bölgenin Toplam Alanı	I. KISIM	1.739.000	m ²
	II. KISIM	1.500.000	m ²
	III. KISIM	1.850.000	m ²
	IV. KISIM	3.759.600	m ²
	V. KISIM	743.000	m ²
3. Toplam Firma Sayısı		229	
4. Tesis Sayısı	I. KISIM	67	
	II. KISIM	18	
	III. KISIM	42	
	IV. KISIM	94	
	V. KISIM	8	
	Toplam	229	
5. Tesis Faaliyeti	Faal Tesis Sayısı	194	
	Gayri Faal Tesis Sayısı	10	
	Yapım Aşamasında Tesis Sayısı	14	
	Proje Aşamasında Tesis Sayısı	11	
	Toplam	229	
7. Arıtma Tesisleri	1. Tesis Faal (6.500 m3/gün)	21.500 m3/gün	
	2. Tesis Faal (15.000 m3/gün)		
	Toplam Kapasite	21.500 m³/gün	
	41.480.000	EURO	
8. Enerji Santralleri	Sözleşme Bedeli	22.355.300	USD
		5.150.000	TL
	Toplam TL Karşılığı	134.020.000	TL
	Üretim Gücü	140,33 MW	
9. Toplam Çalışan Kişi Sayısı		50.000	

İlçelerdeki OSB'ler: Manisa'da MOSB dışında Akhisar Organize Sanayi, Akhisar Zeytin ve Zeytinyağı Türevleri İhtisas Organize Sanayi Bölgesi, Kula Deri Organize Sanayi Bölgesi, Salihli Organize Sanayi Bölgesi, Turgutlu Organize Sanayi Bölgesi ve Soma Organize Sanayi Bölgesi bulunmaktadır.

Akhisar OSB:

1991 yılında yatırım programına alınan Akhisar Organize Sanayi Bölgesi, Akhisar'a 9 km, İzmir-İstanbul karayoluna 1 km uzaklıktadır. OSB, 1.914.553 m² alan üzerinde ve 43'ü faal olmak üzere 60 fabrikayı bünyesinde barındırmaktadır. Bölgedeki katılımcılara 2002 yılından bu yana doğalgaz hizmeti verilmektedir.

Akhisar Zeytin ve Zeytinyağı Türevleri İhtisas Organize Sanayi Bölgesi:

Ülkemizin zeytin ihtiyacının büyük bir bölümünün karşılandığı bölgede, zeytinin daha iyi işlenmesi ve ihracatının geliştirilmesi için 2006 yılında ihtisas organize sanayi bölgesi kurulması için çalışmalara başlanmış ve 2012 yılında Türkiye'nin ilk ve tek Akhisar Zeytin ve Zeytinyağı Türevleri İhtisas Organize Sanayi Bölgesi kurulmuştur.

Kula Deri Organize Sanayi Bölgesi:

Kula Deri İhtisas Organize Sanayi Bölgesi % 65 deri iş kooperatifi, % 25 (özel idare) yatırım izleme (YİKOP) %10 da Kula Belediyesi ortaklığı ile 1998 yılında kuruldu. İlk olarak Deri İhtisas Organize Sanayi Bölgesi olarak kurulması planlanan bölgenin karma organize sanayi olarak değiştirilmesi için çalışmalar devam etmektedir.

Salihli Organize Sanayi Bölgesi:

Salihli Organize Sanayi Bölgesi, Salihli'ye 17 km uzaklıkta, Ankara E-96 karayoluna cepheli bir konumdadır. İki kısımdan oluşan bölge, 1.635.736 m² alandan oluşmaktadır. 1.kısımda gıda ve gıda yan sanayi üzerine faaliyet gösteren toplam 52 fabrika mevcuttur. 2.kısımının açılması ile beraber yaklaşık 90 firmanın daha burada üretime başlaması öngörülmektedir. Organize Sanayi Bölgesinde gıda ve gıda yan sanayi olarak faaliyet gösteren firmalar; konserve, gıda, alkol, süt ve süt ürünleri, evcil hayvan yemleri ve yem katkı maddeleri, yaş meyve-sebze işleme, kuru domates-biber, salamura zeytin, turşu, unlu kaplama malzemeleri ve tahin helva gibi ürünlerin üretimi yapılmaktadır.

Turgutlu Organize Sanayi Bölgesi:

Turgutlu 1.Organize Sanayi Bölgesi 1995 yılında kurulmuş olup 1.920.000 m² alandan oluşmakta ve bölgede toplam 59 fabrika bulunmaktadır. İlçe merkezine 3 km mesafede, İzmir-Ankara karayoluna 2,5 km cepheli, toplam alanı 162 hektardır. Tuğla ve kiremit fabrikaları yoğunluk bakımından ülkemizin en büyük üretim bölgesidir. Toprak sanayi hammaddesinin çok kaliteli olması nedeniyle kalite bakımından ülke çapında " Turgutlu Tuğlası " olarak bir marka haline gelmiştir.

Soma Organize Sanayi Bölgesi:

Soma Organize Sanayi Bölgesi 2015 yılında kurulmuştur. İlçe merkezine yaklaşık 7.5 km uzaklıktaki bölgede kamulaştırma çalışmaları yapılmaktadır.

Yabancı Sermayeli İşletmeler: Manisa ve ilçelerinde önemli tutarda yabancı sermayeli işletme mevcuttur.

%100 Yabancı Sermayeli İşletmeler – Manisa		
1	Accell Bisiklet San. ve Tic. A.Ş.	Hollanda
2	Acro TK Plastik İşleme Dönüşüm San. ve Tic. Ltd.Şti.	İtalya
3	Air Liquide Gaz Sanayi ve Ticaret A.Ş.	Fransa
4	Ball Beverage Turkey Paketleme San. ve Tic. A.Ş.	ABD
5	Bitron Elektromekanik Ltd. Şti.	İtalya
6	Bosch Termoteknik San. ve Tic. A.Ş.	Almanya
7	Bundy Refrigeration Ev Gereçleri Komponentleri San. Tic. A.Ş.	Hollanda
8	Daussan Refrakter A.Ş.	Fransa
9	Ferrero Çikolata ve Tarım Ürünleri San. Tic. A.Ş.	İtalya
10	Frito Lay Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Hollanda
11	HM Isıtma Sistemleri İth. İhr. San. ve Tic. Ltd. Şti.	Almanya
12	Indesit Company Beyaz Eşya San. ve Tic. A.Ş.	ABD
13	İlpea Plastik ve Kauçuk Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.	İtalya
14	Imperial Tobacco Sigara ve Tütüncülük San. ve Tic. A.Ş.	İngiltere
15	Klimasan Klima San.ve Tic. A.Ş.	Brezilya
16	La Lorraine Unlu Mamülleri Tic. San. A.Ş.	Belçika
17	Mitsubishi Electric Turkey Klima Sistemleri Üretim A.Ş.	Japonya
18	Mubea Otomotiv Parçaları San. Tic. Ltd. Şti.	Almanya
19	Polidoro Yanma Teknolojileri Üretim İth. İhr. San. Tic. Ltd.Şti.	İtalya
20	Sabaf Beyaz Eşya Parçaları San. Tic. Ltd. Şti.	İtalya
21	Schneider Elektrik San. ve Tic. A.Ş.	Fransa
22	Sanpan Isıtma Sistemleri San. ve Tic. A.Ş.	İsviçre
23	Tafe International Traktör ve Tarım Ekipmanları San. Tic. Ltd. Şti.	Hindistan
24	Viessmann Manisa Isı Teknolojileri San. Tic. Ltd. Şti.	Almanya
25	Webasto Thermo Comfort İklimlendirme Sis. Tic. Ltd. Şti.	Almanya

Yabancı Ortaklı İşletmeler – Manisa

1	Borçelik Çelik Sanayi Ticaret A.Ş.	Fransa
2	Commital Isı Ekipmanları ve Kalıp San. Tic. Ltd. Şti.	İtalya
3	Eco Cold Soğutma Sanayi ve Tic. A.Ş.	İtalya
4	İnci GS Yuasa Akü San. ve Tic. A.Ş.	Japonya
5	Maxion Jantaş Jant San. Tic. A.Ş.	Almanya/Brezilya
6	Maxion İnci Jant San. A.Ş.	Almanya/Brezilya
7	Olgun Çelik San. ve Tic. A.Ş.	Hollanda
8	Oerlikon Kaynak Elektrodları San. A.Ş.	Fransa
9	Peker Yüzey Tasarımları San. Tic. A.Ş.	Hollanda/Lüksemburg
10	Radfin Radyatör San. Tic. Ltd. Şti.	İngiltere
11	Sarten Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	Japonya
12	Selkasan Kâğıt ve Paketleme Malzemeleri İmalat San. Tic. A.Ş.	Hollanda
13	TOYO Matbaa Mürekkepleri San. ve Tic. A.Ş.	Japonya
14	Warma Isı Ürünleri Makine San. ve Tic. Ltd. Şti.	İngiltere

Akhisar'da Faaliyette Bulunan Yabancı Sermayeli Kuruluşlar

1. Ergun Hidrolik	(%100 ABD)
2. BAERLOCHER Kimya	(%100 Yabancı)
3. GRANİSER Granit Seramik	(%100 Yabancı)
4. DORABOX Polistrem Ambalaj	(%100 Yabancı)
5. GMS Uluslararası Tahıl Depolama	(%50 Yabancı)
6. BRATOFOODS Gıda	(%100 Yabancı)

Salihli' de Faaliyette Bulunan Yabancı Sermayeli Kuruluşlar

1. Paktürk Ambalaj	(%99 Fransa)
2. Allco İçecek Sanayi	(%10 Yabancı)
3. Effeffe Pet Ürünleri	(%100 Danimarka)
4. Özlem Tarım	(%60 Almanya)

Turgutlu'da Faaliyette Bulunan Yabancı Sermayeli Kuruluşlar

1. Austrotherm Yalıtım	(%100 Avusturya)
2. Burakcan Gıda	(%100 Almanya)
3. C.P.Standart Gıda	(%100 Tayland)
4. FCMP TR Metal	(%100 Fransa)

Soma'da Faaliyette Bulunan Yabancı Sermayeli Kuruluşlar

1. Nitromak DNX Kimya	(%100 Avustralya)
2. Kimtaş Kireç	(%38 Macaristan,%62 Belçika)

**2018 Ocak – Ekim Döneminde Kurulan Yabancı Sermayeli Şirketlerin
İllere Göre Dağılımı**

Anonim Şirketler

Nuts 3 Kodu	İller	Şirket Sayısı	Ortak Olunan Şirketlerdeki Sermaye Toplamı (TL)	Ortak Olunan Şirketlerdeki Ülkenin Sermaye Toplamı (TL)
TR100	İSTANBUL	605	257.633.716	203.331.120
TR510	ANKARA	77	87.022.000	28.042.497
TR310	İZMİR	69	11.812.000	7.326.175
TR611	ANTALYA	44	8.950.000	6.223.035
TR411	BURSA	37	8.165.000	5.918.250
TR421	KOCAELİ	14	48.101.000	21.029.500
TR323	MUĞLA	11	4.110.000	3.182.499
TR211	TEKİRDAĞ	8	3.000.000	2.180.000
TR622	MERSİN	5	1.850.000	1.735.000
TR631	HATAY	5	750.000	622.500
TR422	SAKARYA	5	750.000	428.250
TR331	MANİSA	4	2.550.000	2.250.000
TR321	AYDIN	4	20.150.000	15.108.500
TRC11	GAZİANTEP	4	3.225.000	1.225.000
TR721	KAYSERİ	4	350.000	241.665

Kaynak: TOBB

Küçük Sanayi Siteleri: Manisa büyük sanayi yanında küçük işletmelerin yetkin hale gelme olanağı buldukları Küçük Sanayi Sitelerine (KSS) de ev sahipliği yapmaktadır. İldeki KSS’nde 3000’ yakın işveren barındırmaktadır.

KÜÇÜK SANAYİ SİTELERİ, 2017			
KÜÇÜK SANAYİ SİTELERİNİN İSTATİSTİKİ BİLGİLERİ			
Toplam İşyeri Sayısı	2.923		
KSS Adı*	Yeri	Toplam İşyeri Sayısı	Çalışan Ortalama İşçi Sayısı
MANİSA (MERKEZ I. BÖLÜM) KSS İŞLETME KOOP.	Manisa	565	5
MANİSA(MERKEZ II. BÖLÜM) KSS İŞLETME KOOP.	Manisa	500	5
MANİSA DERİ SANAYİCİLERİ KSS YAPI KOOP.	Manisa	36	6
TURGUTLU (I. BÖLÜM) KSS YAPI KOOP.	Turgutlu	143	3
TURGUTLU (II. BÖLÜM) KSS YAPI KOOP.	Turgutlu	700	3
SALİHLİ I. BÖLÜM	Salihli	309	5
AKHİSAR KSS	Akhisar	66	2
SOMA KSS İŞLETME KOOP.	Soma	196	4
KULA KSS YAPI KOOP.	Kula	196	2
DEMİRCİ (I.BÖLÜM) KSS	Demirci	101	2
DEMİRCİ (II.BÖLÜM) KSS	Demirci	24	2
AHMETLİ KSS YAPI KOOP.	Ahmetli	87	3
Kaynak: Manisa Bilim, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü			

Gelişmişlik Sıralaması ve Endeksler: Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Endeksine göre Manisa 25. sıradadır.

TÜRKİYE' DE İLLERİN GELİŞMİŞLİK SIRASI					
İller		Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması (81 il içinde), 2003		İller	Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması (81 il içinde), 2010
İstanbul		1		İstanbul	1
Ankara		2		Ankara	2
İzmir		3		İzmir	3
Kocaeli		4		Kocaeli	4
Bursa		5		Bursa	5
Eskişehir		6		Eskişehir	6
Tekirdağ		7		Antalya	7
Adana		8		Muğla	8
Yalova		9		Bolu	9
Antalya		10		Tekirdağ	10
Kırklareli		11		Denizli	11
Denizli		12		İsparta	12
Muğla		13		Kırklareli	13
Bolu		14		Edirne	14
Balıkesir		15		Bilecik	15
Edirne		16		Çanakkale	16
Mersin		17		Yalova	17
Bilecik		18		Adana	18
Kayseri		19		Kayseri	19
Gaziantep		20		Aydın	20
Zonguldak		21		Burdur	21
Aydın		22		Mersin	22
Sakarya		23		Balıkesir	23
Çanakkale		24		Konya	24
Manisa		25		Manisa	25
Kaynak: DPT (2004) ve DPT SEGE (2011)					

**MANİSA İLÇELERİNİN ÜLKE SOSYO-EKONOMİK
GELİŞMİŞLİK SIRALAMASI VE GRUBU, 2003**

Sıra	İlçe	Gelişmişlik Sırası	Gelişmişlik Grubu
1	Merkez	25	2
2	Turgutlu	82	2
3	Soma	117	2
4	Salihli	136	2
5	Akhisar	178	3
6	Alaşehir	284	3
7	Ahmetli	300	3
8	Gölmarmara	354	3
9	Saruhanlı	363	3
10	Kula	366	3
11	Kırkağaç	398	3
12	Demirci	439	3
13	Sarıgöl	446	3
14	Köprübaşı	539	4
15	Gördes	594	4
16	Selendi	689	5

Kaynak: DPT (2004)

İllerde Yaşam Endeksi Manisa Sıralamaları ve Endeks Değerleri, 2015

	Endeks	Sıralama
Genel endeks	0,58	31
Konut	0,68	53
Çalışma hayatı	0,66	11
Gelir ve servet	0,39	50
Sağlık	0,65	20
Eğitim	0,53	47
Çevre	0,72	7
Güvenlik	0,62	44
Sivil katılım	0,42	44
Altyapı hizmetlerine erişim	0,59	14
Sosyal yaşam	0,48	25
Yaşam memnuniyeti	0,61	27

Kaynak: TÜİK

Vergi Mükellefi Sayısı ve Vergi Gelirleri:

Manisa il geneli yaklaşık 175.000 mükelleften oluşmaktadır. Bu mükelleflerden tahakkuk eden vergi tutarı yaklaşık 4,5 milyar TL'dir.

VERGİ DAİRESİ BAŞKANLIĞI, 2017			
1. Vergi Mükellefi Sayısı			
a) Kurumlar Vergisi		8.228	
b) Gelir Vergisi		83.562	
- Gerçek		59.875	
- Basit Usül		23.687	
TOPLAM		175.352	
2. Vergi Gelirleri			
a) Tahakkuk Tutarı		4.209.828.237,78	
b) Tahsilat Tutarı		2.940.319.694,36	
c) Tahsilat Oranı (%)		70	
3. Katma Değer Vergisi			
a) Tahakkuk Tutarı		1.123.596.393,39	
b) Tahsilat Tutarı		625.217.714,56	
c) Tahsilat Oranı (%)		56	
4. İl Bütçe Geliri			
a) Tahakkuk Tutarı		7.604.794.739,52	
b) Tahsilat Tutarı		3.698.837.135,84	
c) Tahsilat Oranı (%)		49	
5. Bütçe Gideri *		3.170.254.970,44	
Kaynak: Manisa Vergi Dairesi Başkanlığı, Manisa Defterdarlığı			

TÜRLERİNE GÖRE VERGİ GELİRLERİ, 2017			
GELİR TÜRÜ	TAHAKKUK (TL)	TAHSİLAT (TL)	ORAN (%)
TOPLAM	4.756.493.804	3.464.962.847	73
Gelir Vergisi	1.837.839.237	1.387.008.648	75
Kurumlar Vergisi	500.377.070	370.324.965	74
Katma Değer Vergisi	1.165.422.270	685.457.503	59
Motorlu Taşıt Araç. Ait ÖTV	84.634.276	84.571.086	100
Motorlu Taşıtlar Vergisi	240.518.604	148.862.353	62
Banka ve Sigorta Muamele Vergisi	16.337.170	15.862.831	97
Damga Vergisi	185.534.400	138.416.183	75
Tapu Harcı	152.027.003	150.492.419	99
Diğer	573.803.773	483.966.860	84
Kaynak: Manisa Vergi Dairesi Başkanlığı			

2018 Ekim Ayına Ait Kurulan ve Kapanan Şirket İstatistikleri

İllere Göre Dağılımı

İL ADI	2018 EKİM (BİR AYLIK)									2017 EKİM (BİR AYLIK)						
	KURULAN			TASFİYE		KAPANAN				KURULAN			TASF.		KAPANAN	
	ŞİRKET	KOOP.	GER. KİŞİ TİC. İŞL.	ŞİRKET	KOOP.	ŞİRKET	KOOP.	GER. KİŞİ TİC. İŞL.	ŞİRKET	KOOP.	GER. KİŞİ TİC. İŞL.	ŞİRKET	KOOP.	ŞİRKET	KOOP.	GER. KİŞİ TİC. İŞL.
AFYONKARAHİSAR	25	0	11	0	0	1	1	10	38	0	23	0	0	4	0	9
KÜTAHYA	13	1	11	1	0	2	1	4	17	0	17	1	1	2	4	4
MANİSA	52	0	30	5	1	4	1	18	60	3	50	17	0	12	2	15
UŞAK	13	0	8	1	0	0	1	4	22	0	13	3	1	2	1	3

İşgücü ve İstihdam ve İşsizlik Verileri: Manisa işsizlik oranının düşük olduğu illerdendir (%5).

TÜRKİYE VE MANİSA İLİ İŞGÜCÜ, İSTİHDAM VE İŞSİZLİK VERİLERİ

Mevsim etkilerinden arındırılmış temel işgücü göstergeleri, Aralık 2012-2017

	15 ve daha yukarı yaştaki nüfus	İşgücü	İstihdam	İşsiz	İşgücüne katılma oranı	İstihdam oranı	İşsizlik oranı	Tarım dışı işsizlik oranı	Genç nüfusta işsizlik oranı
	(Bin Kişi)				(%)				
2012	56.770	26.855	24.486	5.349	48,5	44,2	8,8	10,8	16,9
2013	57.818	27.372	24.884	5.053	48,5	44,1	9,1	10,9	16,4
2014	58.833	29.259	26.233	5.432	51,0	45,7	10,3	12,4	19,1
2015	59.855	30.132	27.056	5.423	51,7	46,4	10,2	12,2	18,1
2016	60.889	31.003	27.290	5.331	52,4	46,1	12,0	14,2	22,6
2017	61.777	32.088	28.925	5.583	53,2	48,0	9,9	11,8	18,1
2018					55	52	5,1		

Kaynak: TÜİK, 2018 verileri 2019 İl İstihdam 1. Toplantısı TÜİK verileridir.

<http://www.manisadasondakika.com/2019/01/22/manisanin-issizlik-orani-aciklandi/>, 15.5.2019.

TR33 Bölgesi Yatırım ve Destek ve Teşvikleri:

Afyonkarahisar ve Kütahya 4. Bölge, Manisa ve Uşak 3. Bölge destekleri kapsamındadır.(Bkz. Harita 1) Yatırım teşvik sisteminde 1. Bölge'den 6. Bölge'ye doğru gidildikçe destek çeşit ve oranları artmaktadır. Dolayısıyla batı bölgesinde 3. ve 4. Bölge desteklerine sahip TR33 Bölge illeri, yatırımcılara önemli bir avantaj sağlamaktadır. Yatırımın OSB veya endüstri bölgesi (imalat sanayine yönelik) içinde yapılması durumunda Vergi İndirimi ve Sigorta Primi İşveren Hissesi Destekleri açısından bir alt bölgede uygulanan desteklerden yararlanır. (Kaynak: <http://zafer.gov.tr>)

Manisa Celal Bayar Üniversitesi Teknoloji Geliştirme Bölgesi:

2017 yılında MCBÜ bünyesinde kurulan Manisa Teknopark kısa sürede büyüyerek en yüksek doluluk oranına sahip Teknoparklar arasına girmiştir. Manisa Teknopark ortakları- iştirakçileri arasında Manisa Ticaret ve Sanayi Odası, Manisa Ticaret Borsası, Salihli Ticaret ve Sanayi Odası, Turgutlu Ticaret ve Sanayi Odası, Akhisar Ticaret ve Sanayi Odası, Yunussemre Belediyesi, Kırkağaç ve Soma Belediyeleri, Vestel, Sipil İnşaat Mühendislik San. ve Tic. A.Ş., Tirsan Kardan San. ve Tic. A.Ş., Keskinoğlu ve Tarel Teknolojik gibi önemli kurum ve kuruluşlar bulunmaktadır.

Manisa Ar-Ge Merkezleri:

Manisa gelişmiş sanayisini çok sayıda Ar-Ge merkezinde yapılan çalışmalardan yararlanarak elde etmektedir. İlimizde toplam 28 Ar-Ge Merkezi faaliyet göstermektedir.

MANİSA AR-GE MERKEZLERİ, 2019				
Sıra No	İşletme Adı	Faaliyet Alanı	İl	Belge Tarihi
1	Alp Otomasyon Bilgi Teknolojileri Mühendislik Gıda Tekstil San.Tic.Ltd.Şti.	Makine ve Teçhizat İmalatı	Manisa	11.02.2019
2	Bosch Termo Teknik Isıtma ve Klima San. ve Tic. A.Ş.	İklimlendirme	Manisa	29.12.2010
3	Çukurova Kimya Endüstrisi A.Ş.	Kimya	Manisa	09.06.2017
4	Doğuş Vana ve Döküm San. ve Tic. A.Ş.	Makine ve Teçhizat İmalatı	Manisa	04.12.2017
5	Döktaş Dökümcülük Tic. ve San. A.Ş. (Manisa Şubesi)	Dökümcülük	Manisa	11.09.2017
6	Emas Makine Sanayi A.Ş.	Makine ve Teçhizat İmalatı	Manisa	16.06.2017
7	Graniser Granit Seramik San. ve Tic. A.Ş.	Cam ve Seramik Ürünleri	Manisa	11.10.2017
8	İnci GS Yuasa Akü San. ve Tic. A.Ş.	Otomotiv Yan Sanayi	Manisa	04.01.2016
9	İnter Abrasiv San. ve Tic. A.Ş.	Madencilik	Manisa	21.02.2018
10	İzmir Eğitim Sağlık Sanayi Yatırım A.Ş.	Kimya	Manisa	05.10.2017
11	Klimasan Klima San. ve Tic. A.Ş.	Dayanıklı Tüketim Malları	Manisa	27.08.2014
12	Magma Mekatronik Makina San. ve Tic. A.Ş.	Makine ve Teçhizat İmalatı	Manisa	17.04.2017
13	Matel Hammadde San. ve Tic. A.Ş. (Serel Seramik)	Cam ve Seramik Ürünleri	Manisa	29.03.2019
14	Mayteks Örmeye Sanayi ve Ticaret A.Ş.	Tekstil	Manisa	05.10.2018
15	Meta Nikel Kobalt Madencilik ve Sanayi A.Ş.	Madencilik	Manisa	02.03.2018
16	Metalsan Endüstriyel Ürünler San. ve Tic. A.Ş.	Demir ve Demir Dışı Metaller	Manisa	23.12.2016
17	Olgun Çelik Sanayi ve Ticaret A.Ş.	Otomotiv Yan Sanayi	Manisa	18.06.2010
18	Peker Yüzey Tasarımları San. ve Tic. A.Ş.	İnşaat	Manisa	17.04.2018
19	Pilenpak Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	Ambalaj	Manisa	26.11.2018
20	Standard Profil Ege Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	Otomotiv Yan Sanayi	Manisa	02.12.2016
21	Tirsan Kardan San. ve Tic. A.Ş.	Otomotiv Yan Sanayi	Manisa	25.04.2016
22	Toyo Matbaa Mürekkepleri San. ve Tic. A.Ş.	Kimya	Manisa	20.07.2017
23	Valf Sanayii A.Ş.	Makine ve Teçhizat İmalatı	Manisa	16.12.2016
24	Valfsel Armatür Sanayi A.Ş.	Makine ve Teçhizat İmalatı	Manisa	03.03.2017
25	Vestel Beyaz Eşya Sanayi ve Ticaret A.Ş.	Dayanıklı Tüketim Malları	Manisa	17.10.2008
26	Vestel Elektronik Sanayi ve Ticaret A.Ş. (1)	Elektrik-Elektronik	Manisa	13.10.2008
27	Vestel Elektronik Sanayi ve Ticaret A.Ş.(2)	Elektrik-Elektronik	Manisa	27.02.2009
28	Viessmann Manisa Isı Teknolojileri San. ve Tic. Ltd. Şti.	İklimlendirme	Manisa	26.02.2018
Toplam Ar-Ge Merkezi Sayısı		Türkiye	1.156	
		Manisa	28	
		İzmir	81	
		Kütahya	9	

6. Tarım ve Hayvancılık

Ticaret ve sanayisi yanı sıra verimli ovalarıyla Manisa bir tarım şehridir. Birçok tarım ürününde ülkenin en önemli üreticisi konumundadır. Özellikle çekirdeksiz kuru üzümde (sultani) dünyanın önemli ve ülkenin en büyük üreticisidir.

MANİSA OVALARI, 2017		
OVANIN ADI	UZUNLUĞU (km)	GENİŞLİĞİ (km)
SALİHLİ	30	20
TURGUTLU	30	10
MANİSA	30	15
BAKIRÇAY	30	10
TOPLAM	120	55

MANİSA İLİ TARIM ALANLARI DAĞILIMI, 2017		
TOPLAM TARIM ALANI (DA)		4.960.831
NADAS ALANI (DA)		113.875
EKİLEN TARIM ALANI (DA)		5.075.594
Tahıllar ve Diğer Bitkisel Ürünlerin Ekilen Alanı		2.682.939
Sebze Bahçeleri		341.493
Meyveler, İçecek ve Baharat Bitkileri		2.050.249
Süs Bitkileri		913
Kaynak : TÜİK, Bitkisel Üretim İstatistikleri		

TARIMSAL TESİSLER, 2017	
Mandıra Sayısı	66
Sellektör Sayısı (Sabit, Seyyar)	12
Tarım Danışmanı	28
Kaynak: Manisa İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü	

TARIMSAL İŞLETMELER, 2017	
İŞLETME BÜYÜKLÜĞÜ (DEKAR)	ORANI (%)
1-20	30,9
21-50	39,1
51-100	20,9
101-200	7,3
201-500	1,7
500'den büyük	0,1
TOPLAM*	100
Kaynak: Manisa İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü	
* Çiftçi Kayıt Sistemine Kayıtlı çiftçi sayısına göre	

TARIMSAL AMAÇLI KOOPERATİFLER, 2017		
KOOPERATİF TÜRÜ	KOOPERATİF SAYISI	ÜYE SAYISI
Tarımsal Kalkınma Kooperatifi	148	13.451
Sulama Kooperatifi	104	13.408
Su Ürünleri Kooperatifi	6	479
Üretici Birliği	13	9.731
Yetiştirici Birliği	4	1.955
Kooperatif Birliği	3	166
TOPLAM	275	39.024
Kaynak: Manisa İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü		
Not: Kooperatif Birlikleri toplama dahil değildir.		

MANİSA TARIMININ TÜRKİYE TARIMI İÇİNDEKİ YERİ, 2017

ÜRÜN TÜRÜ	TÜRKİYE ÜRETİMİ (TON)	MANİSA ÜRETİMİ (TON)	ORAN (%)
ÜZÜM (KURUTMALIK ÇEKİRDEKSİZ)	1.240.000	1.083.710	87,4
ÜZÜM (SOFRALIK ÇEKİRDEKSİZ)	668.000	385.741	57,7
TÜTÜN	80.000	19.230	24,0
SUSAM	18.410	4.354	23,7
HIYAR (TURŞULUK)	139.855	23.921	17,1
ZEYTİN (SOFRALIK)	460.000	121.066	26,3
ZEYTİN (YAĞLIK)	1.640.000	145.666	8,9
DOMATES (SALÇALIK)	3.960.281	790.236	20,0
DOMATES (SOFRALIK)	8.789.719	184.906	2,1
BİBER (SALÇALIK, KAPYA)	1.107.713	130.907	11,8
BROKOLİ	66.105	2.677	4,0
KEREVİZ (KÖK)	21.387	1.673	7,8
KİRAZ	627.132	43.638	7,0
KAVUN	1.813.422	112.525	6,2
BÖRÜLCE (TAZE)	17.414	1.300	7,5
MISIR (DANE)	5.900.000	319.117	5,4
ÇİLEK	400.167	13.974	3,5
KEKİK	14.477	712	4,9
KARPUZ	4.011.313	108.074	2,7
BUĞDAY (DURUM + DİĞER)	21.500.000	287.067	1,3
ARPA (DİĞER)	6.700.000	77.053	1,2

Kaynak : TÜİK, Bitkisel Üretim İstatistikleri
Not: 2017 yılı verileri geçicidir.

Manisa Sultani Çekirdeksiz Üzüm

Çekirdeksiz kuru üzümün dünya rekoltesi ortalama 1.100.000 – 1.200.000 ton civarındadır. Ülkemiz rekoltenin %25'ine tekabül eden üretim ile dünyada oldukça büyük bir paya sahiptir. Ülkemizde üretilen çekirdeksiz kuru üzümün yaklaşık % 90'ı ihraç edilmektedir. Dünyadaki ihraç payımız ise % 40 – 45 arasında değişmektedir. Çekirdeksiz kuru üzüm yıllık yaklaşık 400 – 500 milyon dolar döviz geliri ile tarımsal ürünler bazında ilk üç sıra içerisinde yer alan önemli ihraç ürünlerindedir. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı, 2018 yılı Çekirdeksiz Kuru Üzüm Raporu, 2019).

Bugün Türkiye'de ihracata yönelik üzüm üretimi bakımından ilk sırayı çekirdeksiz üzüm almaktadır. Türkiye'de üzüm ihracatının % 95'ini sultani çekirdeksiz üzüm oluşturmaktadır. Üretilen sofralık yaş üzüm ise başta Rusya, Almanya olmak üzere Avrupa Birliği ülkelerine ihraç edilmektedir. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı, 2018 yılı Çekirdeksiz Kuru Üzüm Raporu, 2019).

Çekirdeksiz kuru üzüm üretiminde iklim koşullarına bağlı olarak zaman zaman büyük azalmalar veya artışlar yaşanabilmektedir. Başlıca büyük üreticiler Türkiye, ABD, Çin ve Hindistan'dır.

Çekirdeksiz Kuru Üzüm Üretim Miktarları (Bin Ton)							
ÜLKELER	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19
Türkiye	310	186	328	209	313	310	261
ABD	248	305	276	388	238	216	210
Çin	150	150	180	120	130	190	190
Hindistan	125	145	105	140	140	140	140
İran	135	125	145	145	155	80	80
Arjantin	26	29	27	40	30	25	52
G. Afrika	19	35	46	40	33	51	51
Şili	83	65	55	61	70	50	48
Özbekistan	25	25	25	45	45	45	45
Avustralya	10,6	15	13	15	19	13	15
Yunanistan	5	5	5	5	0	2	2
TOPLAM	1.129.07	1.142	1.205	1.208	1.173	1.122	1.094

Kaynak: Ticaret Bakanlığı, 2018 yılı Çekirdeksiz Kuru Üzüm Raporu, 2019

2018/19 Sezonu Dünya Çekirdeksiz Kuru Üzüm Başlangıç Stok, Üretim ve Pazara Sunulabilecek Ürün Miktarları

Üretici Ülke	Başlangıç Stok Miktarı (Ton) 31/08/2018	2018/19 Tahmini Üretim Miktarı (Ton)	2018/19 Pazara Sunulabilecek Ürün Miktarı (Ton)
Türkiye	25.000	261.000	286.000
ABD	68.000	210.000	278.000
Çin*	-	190.000	190.000
Hindistan*	-	140.000	140.000
İran*	-	80.000	80.000
Şili	5.000	48.000	53.000
Arjantin	1.000	52.000	53.000
Güney Afrika	1.000	51.000	51.000
Özbekistan*	-	45.000	45.000
Avustralya	-	15.468	15.468
Yunanistan	-	2.000	2.000
2018 Toplam	100.000	1.094.468	1.194.468
2017 Toplamı	117.916	1.122.461	1.240.377
Yüzdelerik Değişim	-%15	-%2,5	-%3,7

Kaynak: Ticaret Bakanlığı, 2018 yılı Çekirdeksiz Kuru Üzüm Raporu, 2019

Ülkemiz çekirdeksiz kuru üzüm üretimine şehirler bazında bakıldığında, Ege Bölgesi'nde yer alan üç şehrimizin üretimin büyük çoğunluğunu gerçekleştirdiği görülmektedir: Manisa, İzmir ve Denizli. 2018 yılı Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre kurutmalık olarak değerlendirilen 1.046.345 tonluk çekirdeksiz yaş üzümün 1.044.902 tonluk kısmı, diğer bir deyişle neredeyse tamamı bu üç şehrimizde üretilmiştir. Yine aynı veriler ışığında, Manisa %87'lik oranıyla zirvede yer almaktadır. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı, 2018 yılı Çekirdeksiz Kuru Üzüm Raporu, 2019).

Manisa'nın Çekirdeksiz Kuru Üzüm Üretimindeki Yeri (2018)

	Tüm Bağ Alanları (Yaş, Kuru ve Şaraplık Üzüm)	Çekirdeksiz Kuru Üzümlük Yaş Üzüm Verimi (kg/da)	Çekirdeksiz Kuru Üzümlük Yaş Üzüm Üretimi (ton)	Toplam Üretim %
Manisa	807.387	1481	912.190	87
İzmir	128.499	1826	95.056	9
Denizli	386.060	552	37.656	4
Türkiye Toplam	4.170.410	1416	1.046.345	100

Kaynak: TÜİK

Ülkemiz ihracatının büyük bir bölümü AB ülkelerine yapılmaktadır.

Türkiye'nin Kuru Üzüm İhracatı Gerçekleştirdiği Ülkeler							
Ülkeler	2012/13 (Ton)	2013/14 (Ton)	2014/15 (Ton)	2015/16 (Ton)	2016/17 (Ton)	2017/18 (Ton)	2018/19* (Ton)
İngiltere	69.370	51.833	69.653	62.701	67.639	71.525	49.379
Almanya	44.216	27.318	41.223	20.532	34.304	32.528	21.125
Hollanda	27.689	19.987	31.536	20.427	29.980	31.233	19.571
İtalya	17.292	15.877	17.941	17.372	21.212	20.725	13.102
Avustralya	14.486	11.378	10.082	12.650	16.294	17.098	11.241
Fransa	14.724	13.092	15.839	14.507	17.798	16.868	11.195
Belçika	14.609	9.717	11.767	7.451	10.906	9.757	5.489
Kanada	8.087	5.562	8.379	7.090	9.399	11.495	5.416
İspanya	4.854	5.026	5.749	6.615	6.716	8.228	5.169

Kaynak: Ticaret Bakanlığı, 2018 yılı Çekirdeksiz Kuru Üzüm Raporu, 2019

HAYVANSAL ÜRÜNLER ÜRETİM DEĞERLERİ, 2017					
ÜRÜNÜN CİNSİ	YILLIK ÜRETİM MİKTARI			BİRİM FİYATI (Kg./TL)	TOPLAM ÜRETİM DEĞERİ (TL)
TAVUK ETİ	396.997	Ton		6,000	2.381.984.904
SIĞIR ETİ	8.659	Ton		26,000	225.127.006
KOYUN-KEÇİ ETİ	1.349	Ton		31,000	41.831.152
İNEK SÜTÜ	259.293	Ton		1,250	324.116.163
KOYUN SÜTÜ	25.522	Ton		1,750	44.663.788
KEÇİ SÜTÜ	7.130	Ton		1,750	12.477.422
BAL	982	Ton		25,000	24.543.550
BALMUMU	26	Ton		30,000	794.310
YUMURTA	3.775.638.840	Adet		0,350	1.321.473.594
YÜN*	671	Ton		2,000	1.342.642
DERİ (sığır)	36.229	Adet		125,000	4.528.625
DERİ(koyun+keçi)	79.376	Adet		10,000	793.760
KİL	216	Ton		1,200	259.599

Kaynak: Manisa İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü

* Geçmiş yıllarda açıklanan yapağı verisinin yerini yün verisi almıştır.

7. Kültür, Turizm ve Tarihi açıdan Manisa

Tarım, Sanayi ve Ticaret merkezi olan Manisa aynı zamanda bir turizm şehridir.

T U R İ Z M, 2017			
1	İl'e Gelen Turist Sayısı		
	2015 Yılı	384.353	
	2016 Yılı	295.892	
	2017 Yılı	488.279	
2	Turistik Tesis Sayıları		
a)	Turizm İşletme Belgeli Konaklama Tesisi	-	
	Toplam Tesis Sayısı	27	
	Toplam Oda Sayısı	1.499	
	Toplam Yatak Sayısı	3.029	
b)	Turizm Yatırım Belgeli Konaklama Tesisi		
	Toplam Tesis Sayısı	3	
	Toplam Oda Sayısı	330	
	Toplam Yatak Sayısı	660	
c)	Turizm İşletme Belgeli Yeme-İçme Tesisleri		
	Toplam Tesis Sayısı	5	
	Toplam Kapasitesi	1.042	
d)	Turizm Yatırım Belgeli Yeme-İçme Tesisleri		
	Toplam Tesis Sayısı	-	
	Kapasiteleri	-	
e)	Belediye Denetimindeki Konaklama Tesisi		
		<u>Şehir Oteli</u>	<u>Termal</u>
	Toplam Tesis Sayısı	77	6
	Toplam Oda Sayısı	2.216	396
	Toplam Yatak Sayısı	4.816	976
Kaynak: Manisa İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü			

KÜLTÜR, 2017

Toplam Kütüphane Sayısı		28
Kültür Bakanlığı Kütüphaneleri		21
Mahalli İdarelerce Açılan Kütüphaneler		7
Kitap Sayısı		354.445
Okuyucu Sayısı		945.757
Yayınlanan Gazete Sayısı*		34
Yayınlanan Dergi Sayısı*		21
Televizyon Sayısı**		97
Ahmetli		1
Akhisar		14
Alaşehir		6
Demirci		9
Gördes		4
Kırkağaç		2
Kula		7
Salihli		13
Selendi		5
Soma		10
Şehzadeler		17
Turgutlu		9
Radyo Sayısı**		115
Akhisar		15
Alaşehir		4
Demirci		10
Gördes		6
Kırkağaç		1
Köprübaşı		1
Kula		8
Salihli		11
Selendi		2
Soma		12
Şehzadeler		31
Turgutlu		14
Sinema Sayısı		11
Toplam Taşınmaz Kültür Varlığı		2.423
Müze		2
a)Resmi		2
b)Özel		0
Eser Sayısı		36.531
a) Manisa Müzesi		35.193
b) Akhisar Müzesi		1.338
c) Kula Kenan Evren Etnografya Müzesi		-

Kaynak: Manisa İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü

* Manisa Cumhuriyet Başsavcılığı, Akhisar Cumhuriyet Başsavcılığı ve Salihli Cumhuriyet Başsavcılığı verileridir.
** RTÜK İzmir Bölge Temsilciliği verileridir. Manisa ili ve ilçelerinde izinli olarak yayın faaliyetinde bulunan televizyon ve FM radyo medya hizmet sağlayıcıları sayısıdır.

Manisa Tarihi¹: Şehzadeler Şehri; Paranın ilk Basıldığı Şehir

Batı Anadolu'da Spil Dağı ile Gediz Nehri arasında yer alan Manisa, Ege Bölgesinin ulaşım bakımından önemli bir noktada bulunan zirai, ticari ve sanayi açıdan gelişmiş bir kentimizdir.

Salihli Sindel Köyü'nde bulunan Paleolitik Çağ'a (Yontma Taş Devri) ait fosil ayak izleri yörede insan topluluklarının yaşadığını kanıtlayan ve yaklaşık 26.000 yıl öncesine tarihlenen buluntulardır. Kırkağaç Yortan Köyü'nde bulunan mezarlar ise, farklı bir mezar kültürü olan Tunç Devri'ne aittir.

Hermessos ve Kaikos ya da bugünkü adıyla Gediz ve Bakırçay vadilerinde kurulmuş olan Tantalıs (Manisa) ve Thyateira (Akhisar) bölgede bilinen ilk yerleşimlerdir.

Manisa'nın, Yunanistan'ın Teselya Bölgesi'ndeki Pelion Dağı civarından göç eden Magnetler tarafından kurulduğu tahmin edilmektedir.

Bölge M.Ö. 1450-1200 yıllarında Hititlerin etkisinde kalmıştır. Kybele bereket tanrıçası kabartması yöredeki Hitit varlığın göstermektedir.

Paranın ilk basıldığı yer: Sart-Salihli

M.Ö. 1200'lerde ise Lidyalılar gelmiş ve Kızılırmak'a kadar bütün Batı Anadolu'ya egemen olmuşlardır. **Tarihte, devlet güvencesinde ilk parayı basan Lidya Krallığı'nın başkenti bugünkü Sardes (Sart) şehriydi.** Paktalos (Sart) Çayı'ndan çıkarılan altın madeni ile ünlüydü. Lidya Krallığı gücü ve zenginliğiyle ünlü son Kral Krezüs'ün adıyla özdeşleşmiştir. İrili ufaklı çok sayıda tümülüsün yer aldığı Bintepelev Mevkii bu devri simgeleyen eserleri barındırmaktadır.

Önemli Ticaret Merkezi Sardes

Bölge; M.Ö. 546 yılından M.Ö. 334 yılına kadar Pers egemenliğinde kalmıştır. Sardes bu dönemde de önemli bir ticaret merkezidir. M.Ö. 334'de Trakya üzerinden Anadolu'ya geçen Büyük İskender, Pers egemenliğine son vermiştir. Bu döneme ait en önemli eser Sardes Örenyeri'ndeki Artemis Tapınağı'dır.

Bergama Krallığı Dönemi: Philadelphia'ya (Alaşehir)

Daha sonra Bölge Bergama Krallığı'nın egemenliğine girmiştir. Bölgenin önemli kentlerinden Philadelphia'ya (Alaşehir) ismini dönemin krallarından II. Attalos Philadelphos vermiştir. M.S. 17 yılında meydana gelen büyük depremde bölgedeki Magnesia, Thyateira, Philadelphia ve Sardes gibi bütün yerleşimler büyük ölçüde yıkılmışsa da İmparator Tiberius'un katkılarıyla yeniden inşa edilmiştir.

Roma Dönemi

Roma döneminde bölgede üretim ve ticaret canlanmış, Gediz ve Bakırçay vadilerinde mevcut tarımsal ürünlere yeni çeşitler eklenmiştir. M.S. 395 yılında Teodisius'un imparatorluğu iki oğlu arasında pay etmesiyle Manisa ve çevresi Doğu Roma yani Bizans İmparatorluğu'nun sınırları içinde kalmıştır. Hıristiyanlığın batıya doğru yayılmasında, Philadelphia, Sardes ve

¹ Kaynak: <http://www.manisakulturturizm.gov.tr/TR-151843/genel-bilgi-ve-tarihce.html>, Erişim: Mayıs 2019

Thyateira kentlerinin önemli rolü olmuştur. Magnesia da bu dini ilk benimseyen kentlerden olmuş sonra da önemli bir piskoposluk merkezi haline gelmiştir.

İstanbul 1204 yılında Latinler tarafından işgal edilince imparatorluk merkezi İznik'e taşınmıştır. İmparator Iannes Ducas Vatatzes'in otuz yılı aşkın bir süre oturması sebebiyle Magnesia ekonomik, sosyal ve stratejik açıdan Batı Anadolu'nun en önemli şehirlerinden biri haline gelmiş ve imparatorluk merkezi görevini üstlenmiştir.

Sardes, Philadelphia, Thyateira ve Magnesia Kalesi kalıntıları Bizans döneminden kalan kalıntılardır.

Saruhan Bey'in Gelişi

Manisa 1313 yılının 25-26 Ekim'ine tekabül eden Regaip Kandili gecesi Alpagı oğlu Saruhan Bey komutasındaki askerler tarafından fethedilmiş ve Saruhanoğulları Beyliği'nin merkezi haline getirilmiştir.

1346 yılında ölen Saruhan Bey'in türbesi şehrin merkezindedir. Yerine önce oğlu İlyas Bey, onun ölümüyle de İshak Çelebi bey olmuş ve beyliğin en ihtişamlı dönemlerini yaşatmıştır.

Ulu Camii ve Medresesi, Mevlevihane ve Çukur Hamam gibi birçok eseri İshak Çelebi şehre kazandırmıştır.

Osmanlı Dönemi

Manisa 1391 yılında Yıldırım Bayezid tarafından Osmanlı topraklarına katılmış, ancak Ankara Savaşı sonrası Timur bölgeyi yeniden eski sahiplerine iade etmiştir. 1412 yılında ise Çelebi Mehmed kesin olarak Manisa'yı Osmanlı egemenliği altına sokmuş ve Saruhan Sancağı adıyla idari bir birim haline getirmiştir.

Şehzadeler Şehri Manisa

Manisa 1437-1595 yılları arasında Osmanlı şehzadelerinin saltanat tecrübesi kazandıkları önemli siyasi merkezlerinden biri haline gelmiştir. Bu dönemde **II. Murad, Fatih Sultan Mehmet, Kanuni Sultan Süleyman, II. Selim, III. Murad, III. Mehmet ve I. Mustafa** gibi daha sonra Osmanlı tahtına da oturmuş padişahların da içerisinde olduğu 16 şehzade Manisa'da sancakbeyliği yapmışlardır.

Saray-ı Amire'nin Yapılışı

Bu dönem zarfında Manisa'da şehzadeler ve maiyyetlerindeki cami, medrese, han, hamam, imaret, çeşme, hastane, köprü ve kütüphane gibi birçok vakıf eserleri yaptırmışlardır. Bunların bir kısmı günümüze kadar ulaşabilmiştir. II. Murad'ın yaptırmış olduğu başta Saray-ı Amire olmak üzere birçok eser ise zamana yenik düşmüştür.

Yunan İşgali ve Kurtuluş Mücadelesi

Mondros Mütarekesi'nin 7. maddesine dayanılarak 15 Mayıs 1919' da bölgede Yunan işgali başlar. İşgal sırasında Manisa Merkezde İstihlâs-ı Vatan, Cemiyet-i Müderrisîn, Demirci'de Müdafa'a-i Hukûk-u Osmânî, Gördes'de Hareket-i Milliye Teşkilatı, Kırkağaç'da İstihlâs-ı Vatan,

Kula'da Redd-i İlhak, Soma'da Müdafa'a-i Hukuk ve Turgutlu'da Müdafa'a-i Hukûk-u Osmâni adlı Cemiyetler kurularak Yunan işgaline karşı mücadeleler verilmiştir.

16-25 Ağustos 1919 tarihlerinde Alaşehir Kongresi yapılmıştır. Belirlenen amaçlar ve alınan kararlar göz önünde bulundurulduğunda bölgesel bir kongre sayılır. Bağımsızlık mücadelesinin verildiği dönemde gerçekleştirilen ilk kongrelerdendir.²

30 Ağustos 1922'deki Dumlupınar Meydan Muharebesi'nin zaferle sonuçlanması üzerine Fahreddin Paşa komutasındaki kolordu İzmir'e doğru ilerleyerek Yunan direnişini kırmıştır. İzmir'e doğru kaçan Yunanlılar ve yerli Rumlar kenti ateşe vermiş, günlerce süren yangında tarihin Manisa'ya kazandırdığı büyük kültürel mirasın önemli bir kısmı yok olmuştur. Yaklaşık üç yıl Yunan işgalinde kalan şehir 8 Eylül 1922 tarihinde kurtarılmıştır.

Cumhuriyet Dönemi ve Saruhan İsmi'nin Manisa Olması

1923'de Saruhan adıyla vilayet olan şehrin adı, 1927 yılında Manisa olarak değiştirilmiştir. Cumhuriyet döneminde yeniden imar gören Manisa, karayolu ve demiryolu ulaşımı bakımından önemli bir noktadadır.

² <https://www.kurtulussavasi.gen.tr/alasehir-kongresi.html>